

LUNDS
UNIVERSITET

Trygghetsskapande samhällsplanering i Helsingborg

Sarah Svensson

Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi, SGEL36

Handledare: Nicklas Guldåker

Vårterminen 2017

Abstract

Reports suggest that uncertainty among citizens in Helsingborg is increasing, while in fact a contemporary decrease in crime statistics is proceeding. The development indicates that there is more than criminal aspects to the growing problem. The Department of Urban Planning in Helsingborg is consequently developing a new urban development project, aiming to map the areas characterized by the highest rates of experienced uncertainty, and further investigate how physical measures in the urban environment may increase the experience of certainty. The aim of this study is to investigate how the Department of Urban Planning works with these measures and co-operate with involved actors in order to increase certainty, how local police authorities consider the project, and how the measures may affect citizens in a long-term perspective. The empirical method consists of two interviews held with representants from the Department of Urban Planning and the police. The material is analyzed and discussed referring to scientific theories on the matter such as Broken Windows and Defensible Space, but also municipal documents and statistics. Conclusively, the project is expected to generate an increased social certainty, though in a long-term perspective however may lead to gentrification or displacement of uncertainty and crime.

Nyckelord: Stadsplanering, trygghetskapande, otrygghet, brottsprevention, samhällsplanering, Helsingborg

Innehållsförteckning

Inledning	5
Upplevd trygghet och faktiska brott	5
Syfte och frågeställningar	6
Avgränsningar	6
Disposition	7
Helsingborgs nulägesbild och brottsstatistik	8
Nulägesbeskrivning Helsingborg	8
Helsingborgs brottsstatistik	10
Trygghetsskapande och brottspreventiv stadsplanering i Sverige och Helsingborg	12
Tidigare nationella riktlinjer	12
Stadsbyggnadsförvaltningens trygghetsprojekt	13
Teoretiska utgångspunkter	16
Makten över stadens offentliga rum	16
Funktionsblandade områden och mångfald	17
Broken Windows-teorin	18
Defensible Space och Crime Prevention Through Environmental Design	19
Sammanfattning	21
Metod och material	22
Intervjuer	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Trygghetsprojektets enkätundersökning	23
Litteratur och teori	25
Dokument och statistik	25
Analysmetod	26
Analys	27
Trygghetsprojektets åtgärdsplan	27
<i>Omhändertagna miljöer</i>	27
<i>Överblickbarhet</i>	28
<i>Belysning</i>	29
<i>Säkerhetsåtgärder</i>	30
<i>Befolkade platser och stråk</i>	31
<i>Samhörighet</i>	32
<i>Identitet</i>	34
Samverkan	36
Diskussion	37
Diskussion av analys	37
Metodreflektion	41
Slutsatser	42
Referenser	46
Källförteckning	46
Tabell- och figurförteckning	48
Bilagor	46
Bilaga 1, Intervjufrågor stadsbyggnadsförvaltningen	50
Bilaga 2, Intervjufrågor polismyndigheten	51

Figur- och tabellförteckning

Tabell 2.1, Områdesbeskrivning efter demografiska variabler _____	10
Figur 2.1, Helsingborgs brottsutveckling i kategorin brott mot person, 2010-2016 _____	11
Figur 3.1, Trygghetsprojektets fokusområden _____	14
Figur 3.2, Upplevd otrygghet i Helsingborg efter andel _____	15

Inledning

Upplevd trygghet och faktiska brott

Det brottsförebyggande rådets trygghetsundersökning från 2016 tyder på en växande otrygghet i Sverige. Andelen som känner sig otrygga ute på kvällen har ökat från 15 % till 19 % mellan åren 2015 och 2016. Samtidigt har andelen som i stor utsträckning oroar sig för brottsligheten i samhället ökat från 22 % till 25 % under samma år (Command et al., 2017:88). I Helsingborgs kommun speglas samma problematik. I polisens lokala trygghetsmätning från 2016 bedöms oron för att bli utsatt för misshandel eller överfallen som ett påtagligt problem. Likaså gäller för andelen invånare som på grund av otrygghet har avstått från någon typ av aktivitet under året, som att ta en promenad. Indexet för hur många som faktiskt känner sig trygga utomhus en sen kväll är mycket lågt, och hamnar på grad fem av sex på en skala där sex är den sämsta graden varpå det bedöms vara ett mycket påtagligt problem. Trygghetsmätningens resultat överlag är det sämsta sedan 2012, vilket tyder på en alarmerande utveckling (Polisen NV Skåne, 2017). Samtidigt har det skett en minskning sett till det totala antalet anmälda brott i kommunen. Den rådande utvecklingen indikerar att det inte bör ses som en uppgift för endast polisen att arbeta mot den växande otryggheten. Av denna anledning är det intressant att undersöka hur andra myndigheter och aktörer kan bidra med resurser och stöd i trygghetsarbetet, samt hur de olika aktörerna ser på varandras roll och arbete. Till följd av utvecklingen av den stigande otryggheten har stadsbyggnadsförvaltningen i Helsingborg sedan juni 2016 arbetat med att samordna de kommunala förvaltningarnas tidigare trygghetsarbete. Det har även tagits fram en handlingsplan för en tryggare stadsmiljö, som redogör för hur stadsbyggnads-förvaltningen med fysiska åtgärder skall arbeta för att generera en ökad trygghet i stadsmiljön inom de närmsta fem åren.

Inom forskning har stadsrummets fysiska karaktär sedan 1920-40-talet lyfts fram som en påverkande faktor för både kriminalitet respektive otrygghet. Det är dock först under de senaste två decennierna som det har mer aktivt arbetats med brottspreventiv och trygghetsskapande stadsplanering i Sverige (Birgersson et al., 1998:19, 48). Att otryggheten tjugo år senare fortfarande ökar, gör det intressant att undersöka vilka aktuella brottspreventiva och trygghetsskapande strategier och metoder som

förespråkas till exempel i en nyproducerad handlingsplan, liksom den stadsbyggnadsförvaltningen nyligen har tagit fram för Helsingborg.

Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur stadsbyggnadsförvaltningen i Helsingborg genom trygghetsprojektet arbetar för att öka trygghetsupplevelsen i stadsmiljön. Uppsatsen ämnar även undersöka hur polisen i Helsingborg ser på projektet, samt hur olika aktörer i kommunen samverkar kring projektet för att detta skall få större genomslagskraft. Vidare berörs även möjliga effekter trygghetsprojektet kan få. Förhoppningen är att uppsatsen väcker intresse för ämnet trygghetsskapande och brottspreventiv samhällsplanering, samt uppmuntrar till vidare studier av hur andra kommuner i nuläget arbetar med, alternativt i framtiden kan utveckla arbetet för en ökad urban trygghet. Uppsatsens frågeställningar lyder följande:

- 1) På vilket sätt syftar stadsutvecklingsprojektet ”Trygga platser” till att leda till en ökad trygghet i Helsingborgs stad?
- 2) Hur ser polisen i Helsingborg på projektets trygghetsskapande visioner och mål?
- 3) Hur ser samarbetet mellan olika aktörer ut gällande det trygghetsskapande arbetet?
- 4) Vilka effekter kan projektet tänkas få?

Avgränsningar

Uppsatsen utgår ifrån ett specifikt stadsutvecklingsprojekt som bedrivs av stadsbyggnadsförvaltningen i Helsingborgs kommun. Projektet har generellt benämnts som ”Trygghetsprojektet” men går på Helsingborgs stads hemsida även under namnet ”Tryggare platser”.

Uppsatsen inriktar sig på stadsrummets fysiska utformning eller gestaltning och dess roll för invånarnas syn på och erfarenheter av vilka platser som upplevs som otrygga. Sociala åtgärder kommer även belysas då socialt arbete inom både teori och trygghetsprojektet anses vara ett viktigt komplement till fysiska åtgärder för att öka tryggheten.

Det finns en omfattande tidigare tvärvetenskaplig forskning inom området trygghet i urbana miljöer, varpå en avgränsning av den teoretiska ramen är nödvändig. Av denna anledning väljs teorier ut utifrån två teman: Att försöka förklara orsaken bakom den rådande otryggheten i staden, samt att försöka förklara vilken betydelse rummets fysiska utformning har för upplevelsen av otrygghet eller trygghet. För det senare har teorier som är relevanta för att förklara den tänkta funktionen av de åtgärder som lyfts i stadsbyggnadsförvaltningens handlingsplan valts ut.

Otrygghet är ett brett och komplext begrepp som kan tolkas på flera sätt, samt en känsla som kan bero på olika orsaker. Med otrygghet avses i uppsatsen av egen arbetsdefinition¹ *den rädsla eller oro att personligen utsättas för brott som uppstår vid vistelse i det offentliga stadsrummet eller gemensamma utrymmen i det egna bostadsområdet, alternativt som får individer att avstå från att vistas på allmänna platser*. Otrygghet avseende olyckor eller andra risker som trafikolyckor, naturkatastrofer eller dylikt faller därför utanför uppsatsens ram. För att säkerställa att studien inte påverkas av begreppsförvirringar har det empiriska materialet, samt enkätundersökningen som används granskats för att vara relevant i studiens sammanhang. Att otryggheten i Helsingborg grundar sig specifikt i en rädsla att själv bli utsatt för brott framkommer exempelvis tydligt och frekvent i svaren som återfinns i stadsbyggnadens enkätundersökning, därutöver även i polisens trygghetsmätning samt intervjun med polisen (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 a; Polisen NV Skåne 2017; Informant 2, 2017). Stadsbyggnadsförvaltningens arbete syftar även delvis till att vara trygghetsskapande i detta avseende, men även till att övergripande skapa stadsmiljöer som upplevs som mer trivsamma och attraktiva att vistas i oavsett tid på dygnet för alla stadens invånare (Informant 1, 2017).

Disposition

Uppsatsens struktur syftar till att förenkla för läsaren att kunna följa och förstå uppsatsens olika avsnitt. Avsnitten ”Helsingborgs nulägesbild och brottsstatistik”, samt ”Trygghetsskapande och brottspreventiv stadsplanering i Sverige och Helsingborg” syftar därför till att i ett tidigt stadium bygga en grundläggande

---

¹ Med arbetsdefinition avses den definition av begreppet otrygghet som uppsatsen utgår ifrån samt förhåller sig till.

uppfattning om både bakgrunden till, samt den nuvarande lokala situationen. De två avsnitten kartlägger Helsingborgs rådande problematik kring upplevd otrygghet och faktisk brottslighet, samt förklarar hur dessa två ämnen förhåller sig till varandra. I teoriavsnittet framläggs vidare förklaringsmodeller utifrån två inriktningar, teori som förklarar orsaken bakom upplevd otrygghet i urbana miljöer, samt teori som förklarar betydelsen stadsrummets gestaltning har för den upplevda tryggheten. I avsnittet ”Metod och material” beskrivs och motiveras vidare användningen av den metod och det material som valts ut för uppsatsen. I avsnittet identifieras även eventuella brister med materialet, samt hur dessa har hanterats. En vidare reflektion av metoden finns i anslutning till diskussionsavsnittet, där metodens betydelse för studien och eventuella hinder som har uppstått diskuteras. I analysdelen sammanvägs och analyseras det empiriska och sekundära materialet med stöd av de teoretiska utgångspunkterna. Detta görs med utgångspunkt i två övergripande teman: *Trygghetsprojektets åtgärdsplan* och *samverkan*. Diskussionsavsnittet diskuterar sedan analysen av trygghetsprojektets åtgärdsplan för en tryggare stadsmiljö och samverkan ur ett samhällsplaneringsperspektiv. Eventuell problematik som kan uppstå i samband med implementeringen av projektet, samt möjliga effekter av detta tas upp i ett större sammanhang. I anslutning till diskussionsavsnittet finns även en kort metodreflektion som ovan nämnt. I det sista avsnittet dras därefter slutsatser baserat på analysen och diskussionen som besvarar uppsatsens frågeställningar som ställdes i det inledande avsnittet.

Helsingborgs nulägesbild och brottsstatistik

Nulägesbeskrivning Helsingborg

Helsingborgs kommun är belägen i nordvästra Skåne och har ett invånarantal som år 2015 uppgick till cirka 138 000. Staden har under senare år präglats av en allt mer påtaglig boendesegregation, och hamnade år 2016 på trettionde plats av 290 på en lista över de mest segregerade städerna i Sverige. Rankningen är framställd av tidningen Dagens samhälle, ägd av organisationen Sveriges Kommuner och Landsting (Sundling och Halth, 2016). Enligt BRÅ är det nationellt sett i regel tre grupper som i större utsträckning upplever en otrygghet, dessa är kvinnor, äldre och ekonomiskt sett resurssvaga (Eriksson, 2009:16f). Enligt kommunens egen

bedömning från 2014 uppges de mest utsatta stadsområdena i Helsingborg vara Söder, Fredriksdal, Dalhem, Drottninghög, Adolfsberg, Eneborg, Högaborg, Planteringen samt Närlunda. Enligt ett utvecklingsindex som utgår från variabler som ohälsa, försörjningsstöd och andel arbetslösa (Helsingborgs stad, 2015:6). Samtliga av dessa stadsdelar har valts ut som fokusområden inom stadsbyggnadsförvaltningens trygghetsprojekt, därutöver även Centrum, Ödåkra, Påarp samt Hasslarp. Av denna anledning är det lämpligt att undersöka om någon av grupperna som vanligen upplever en större otrygghet är överrepresenterade i fokusområdena, vilket kan påverka den generellt upplevda otryggheten i området.

I Helsingborgs kommuns egen statistik framgår att medelåldern i samtliga av de utvalda delområdena är lägre eller samma som Helsingborgs medel. Medelåldern varierar mellan 33,1-40,8 år i de otrygga stadsdelarna, medan Helsingborgs medelålder också är 40,8 år (Helsingborgs stads statistikdatabas, 2015). Sett till kön återfinns inga signifikanta skillnader mellan andelen kvinnor och män som är bosatta i områdena. Fördelningen av de olika könen i områdena speglar stadens generella befolkningsandelar sett till kön mycket väl (Helsingborgs stads statistikdatabas, 2016 a). Den geografiska fördelningen mellan varken kön eller ålder kan således pekats ut som en signifikant anledning till att otryggheten i de utvalda delområdena är så hög. Statistiken som beskriver den socioekonomiska situationen i områdena är dock intressant då tydliga skillnader jämfört med övriga delar av staden återfinns. Tabell 2.1 visar att samtliga av de nio förstnämnda delområdena belägna i innerstaden, bortsett från centrum som har en särskild roll, präglas av gemensamt utmärkande demografiska variabler. Generellt sett är utbildningsnivån jämförelsevis låg i de flesta av områdena, då andelen med eftergymnasial utbildning varierar mellan 20-30 %, bortsett från Söder och Eneborg där andelen är något högre. Områdena präglas även av en relativt låg sysselsättningsnivå då 46-63 % är förvärvsarbetande, medan 6-10 % är öppet arbetslösa. 49-76 % har utländsk bakgrund, och medelinkomsten är mellan 260 000 till 300 000 kronor per år. Statistiken ligger på en undre nivå eller precis i linje med Helsingborg totala medelvärden, där andelen med eftergymnasial utbildning står för 38 %, 72 % är förvärvsarbetande, 4 % är öppet arbetslösa, 30 % har utländsk bakgrund och den totala medelinkomsten är 357 000 kronor. Avseende statistiken i de mer perifera orterna Ödåkra och Påarp är andelen i de olika kategorierna betydligt närmre Helsingborgs medelvärden och i en del fall, som andel

förvärvsarbetande i åldern 20-64, till och med högre. Gällande centrum bekräftar statistiken att stadsdelen är resursstark även i förhållande till kommunens medelvärden. Otryggheten i centrum trots områdets höga socioekonomiska status kan naturligt förklaras av exempelvis krottätheten och de effekter verksamheten ger upphov till (Informant 1, 2017). Hasslarp som också är ett av fokusområdena för trygghetsprojektet finns inte med i Helsingborgs stads områdesstatistik varpå en statistisk beskrivning och jämförelse av orten inte kunde genomföras (Helsingborgs stads statistikdatabas, 2016 b).

Sammanfattningsvis tyder statistiken i tabell 2.1 på en befintlig korrelation i Helsingborgs stad mellan låg socioekonomisk status och hög upplevd otrygghet, då majoriteten av trygghetsprojektets utvalda stadsdelar präglas av dessa drag.

Tabell 2.1, Områdesbeskrivning efter demografiska variabler

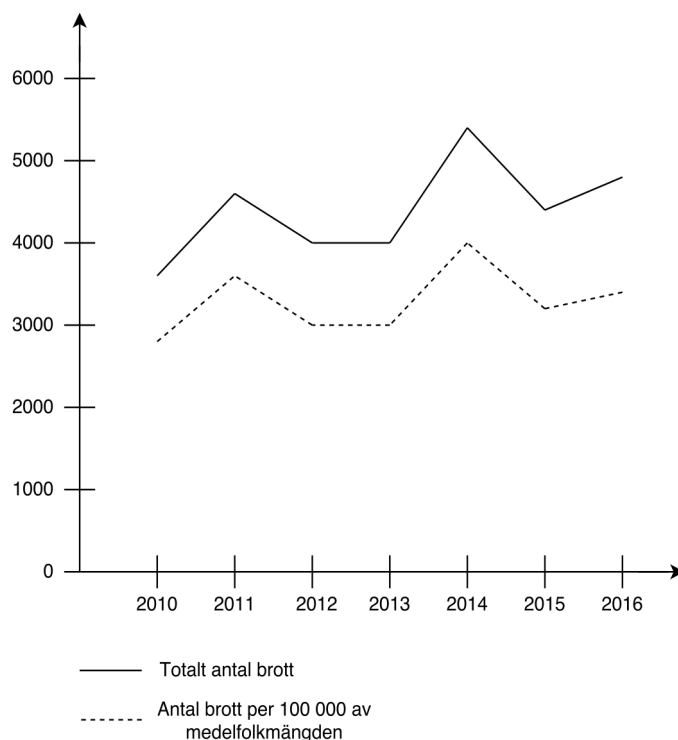
	Eftergymnasial utbildning, 20-64 år % 20151231	Förvärvsarb, 20-64 år %, 2014	Öppet arbetslösa, 18-64 år %, 20151231	Medelinkomst, förvärvsarb, 20-64 år, tkr, 2014	Utländsk bakgrund %, 20151231	Andel hyresrätter %, 20151231
Adolfsberg	26	63	6	300	52	38
Dalhem	23	61	7	295	56	68
Drottninghög	20	47	9	260	76	100
Centrum	49	76	3	384	20	43
Eneborg	39	62	6	275	49	65
Fredriksdal	27	52	10	282	56	74
Högaborg	30	56	8	278	61	76
Närlunda	28	49	10	286	64	98
Planteringen	21	46	10	268	63	92
Påarp	26	81	3	335	17	21
Söder	38	55	7	276	53	78
Ödåkra	33	76	4	343	31	22
Helsingborg medel	38	72	4	357	30	47

Källa: Helsingborgs stads statistikdatabas (2016b)

Helsingborgs brottsstatistik

Sett till Helsingborgs faktiska brottsstatistik har det totala antalet respektive andelen anmälda brott sjunkit (BRÅ, 2010-2016). Vid närmre granskning av de olika brottskategorierna ser utvecklingen däremot något annorlunda ut. Figur 2.1 visualiserar brottsutvecklingen i kategorin brott mot person, där en generell svag ökning i de senaste sju årens statistik kan uppfattas, då inget av värdena understigit

2010 års värde. I övrigt förekommer inga direkt konsekventa trender för de senaste sju åren, då de anmälda brotten i kategorin brott mot person har gått upp och ner från år till år, sett till både antal och andel i förhållande till befolkningsantalet. År 2016 var ofredande och olaga hot de vanligaste personbrotten, där en större andel kvinnor var utsatta. Antalet utsatta för misshandel utomhus uppgick till cirka 670 fall där män utgjorde en tydlig majoritet, och gärningsmännen oftast var obekanta. Vanligare för kvinnor var att de utsattes för misshandel inomhus av bekanta. Antalet rån mot privatperson²

Figur 2.1, Helsingborgs brottsutveckling i kategorin brott mot person, 2010-2016

Källa: BRÅ (2010-2016) Anmälda brott i kommunerna, tabell 120 06/12.

uppgick till cirka 170 fall, där nästan samtliga skedde utomhus. Antalet individer som blev utsatta för våldtäkt utomhus var tio kvinnor och en man, medan cirka tio gånger fler kvinnor blev utsatta för våldtäkt inomhus. Sex mord skedde där samtliga offer var män. Därutöver anmäldes sexton försök till mord, varav elva av de utsatta var män och resterande fem kvinnor. Brotsplatserna är ej angivna varpå slutsatser kring om dessa brott skedde i hemmiljö eller utomhus inte kan dras (BRÅ, 2016).

Sammanfattningsvis kan sannolikheten att bli utsatt för brott på allmän plats i Helsingborg bedömas som relativt låg, medan risken att bli utsatt för mycket grova brott är mycket låg. Trots att den faktiska brottsligheten i kategorin brott mot person är lägre år 2016 än den har varit under tidigare år, framkommer av polisens trygghetsmätning att otryggheten ändå ökar (polisen NV Skåne, 2017). Oavsett hur vanligt förekommande eller grova brotten som begås i staden är, skapar de en rädsla och otrygghet. Av denna anledning har det egentligen ingen betydelse vem som löper

² Rån mot privatperson räknas enligt tabell 120 i BRÅs statistik över anmälda brott i kommunerna till kategorin förmögenhetsbrott, och är därför inte inräknat i figur 2.1.

högre risk bli utsatt för brott eller inte, eftersom upplevd otrygghet och faktisk brottslighet har visat sig vara två olika ämnen.

Trygghetsskapande och brottspreventiv stadsplanering i Sverige och Helsingborg

Tidigare nationella riktlinjer

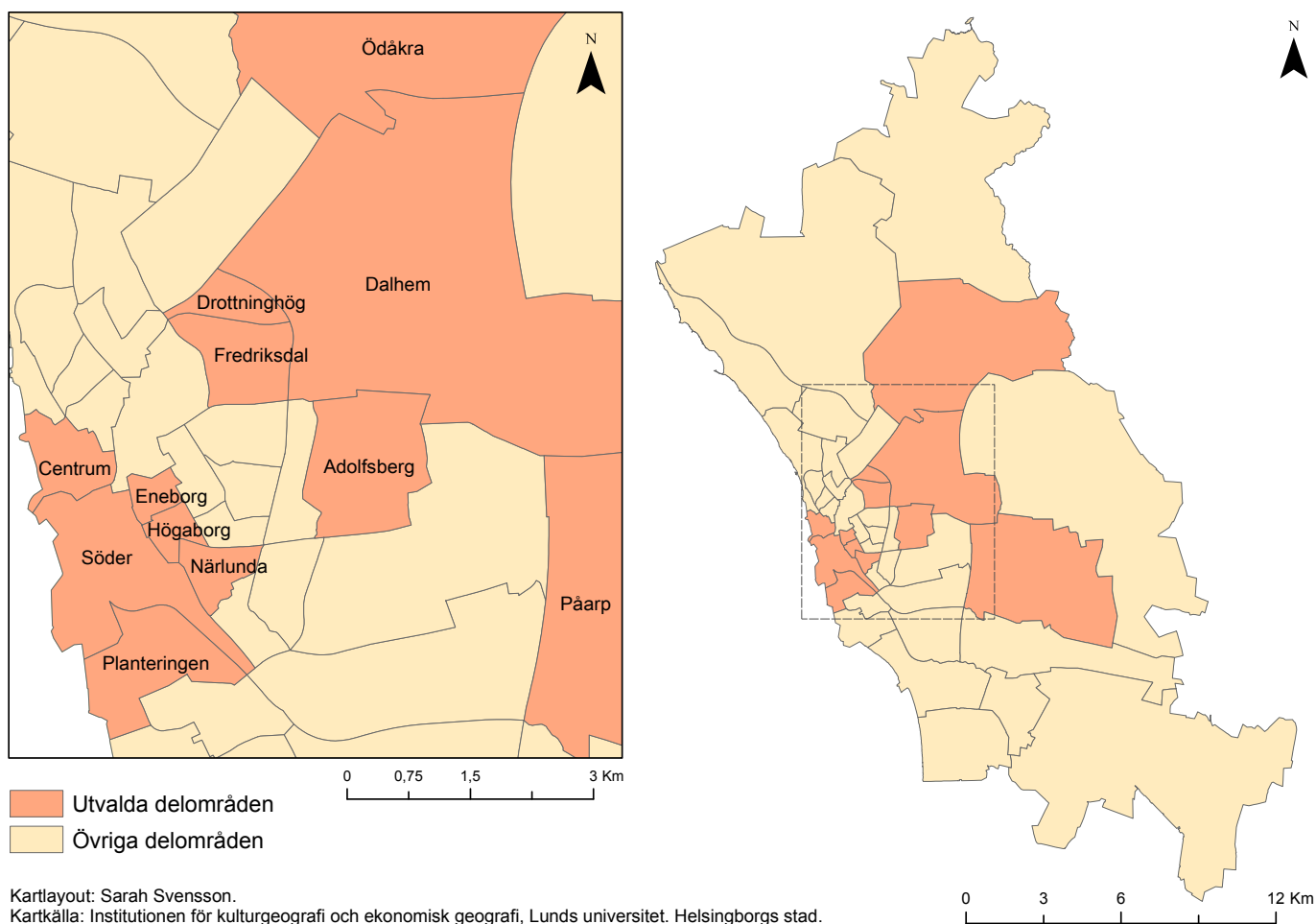
I Sverige är trygghetsskapande och brottspreventiv stadsplanering som tidigare nämnt ett förhållandevis nytt fenomen. År 1996 lanserades det Nationella Brottsförebyggande Programmet ”Allas vårt ansvar” av Brottsförebyggande rådet, som angav riktlinjer för hur man på kommunal nivå lämpligen kunde arbeta med brottsprevention på diverse sett. I anslutning till att programmet lanserades fick Boverket i uppdrag att undersöka vilka effekter utformningen av den fysiska miljön i sig hade på brottslighet och otrygghet, vilket sedermera resulterade i publikationen ”Brott, bebyggelse och planering” från 1998 (Birgersson et al., 1998:3, 19). Publikationen baserar sig på och sätter tidigare forskning inom området i ett svenskt sammanhang. Dokumentet innehåller konkreta riktlinjer som detaljerat beskriver hur kommunerna bör utveckla och gestalta stadsmiljön på ett sätt som skall verka brottspreventivt och i förlängningen trygghetsskapande. Strategier som förespråkas är däribland att anlägga byggnader på ett sätt som skapar överblickbarhet över närområdet och inte skapar insynsskyddade rum mellan byggnader, eller hög exponering av platser som annars i hög grad utsätts för vandalisering som till exempel parkeringsplatser. Det ska även vara enkelt för invånare att orientera sig, samt ha en möjlighet att kunna välja alternativa vägar. Därutöver förespråkas områdesspecifikt arbete med sociala insatser för en ökad grannskapskänsla, samt stöd till lokala initiativ med syfte att stärka den sociala sammanhållningen (ibid.:87f). I ett större perspektiv föreslås kommuner sträva efter att utveckla funktionsblandade områden med en varierande bebyggelse av bostäder, arbetsplatser, butiker och andra verksamheter. Syftet är att de olika funktionerna ska generera en mer regelbunden genomströmning av människor under större delar av dygnet, vilket gör det svårare att begå brott ouppmärksammat (ibid.:16f).

Boverkets publikation har fungerat som en generell guide för bebyggelseutvecklingen i svenska kommuner, och har haft en stor betydelse för de två senare decenniernas stadsutformning. På senare tid har dock nya initiativ tagits av kommuner själva för att vidga och anpassa trygghetsarbetet efter lokala förutsättningar. Ett exempel är Helsingborgs kommun som har tagit sig an detta genom att år 2016 lansera ett lokalt trygghetsprojekt.

Stadsbyggnadsförvaltningens trygghetsprojekt

På beställning av stadsbyggnadsnämnden lanserades trygghetsprojektet av stadsbyggnadsförvaltningen i Helsingborg i juni 2016. Projektets övergripande mål är att med hjälp av fysiska åtgärder förbättra den upplevda tryggheten och skapa en mer attraktiv stadsmiljö i kommunen. Kommunen beskriver trygghet och säkerhet som en grundläggande rättighet, varpå en av projektets visioner är att alla invånare i kommunen ska ha samma rätt till att nyttja stadens olika rum utan hinder som otrygghet, oro för diskriminering eller begränsande normer och gränsdragningar (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 a:6f).

Trygghetsprojektet inleddes med en enkätundersökning, samt en digital och interaktiv karta som båda fanns tillgängliga på Helsingborgs stads hemsida från projektets start tills årsskiftet. Där fick invånare en möjlighet att peka ut vilka platser i Helsingborg de upplevde som otrygga och varför. Med detta underlag, kompletterande statistiska analyser över vilka områden som präglas av socioekonomiskt utsatta förhållanden, samt en bedömning av vilka områden som i lokaltidningar framställs som mest belastade, valdes tretton delar av staden ut som fokusområden. Av innerstadsområdena var dessa centrum, Högaborg/Eneborg, Söder, Adolfsberg, Dalhem, Drottninghög, Fredriksdal, Närlunda samt Planteringen. Utöver dessa valdes även de mer perifera orterna Hasslarp, Påarp samt Ödåkra ut (Informant 1; Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 b:2). Områdena visualiseras i figur 3.1.

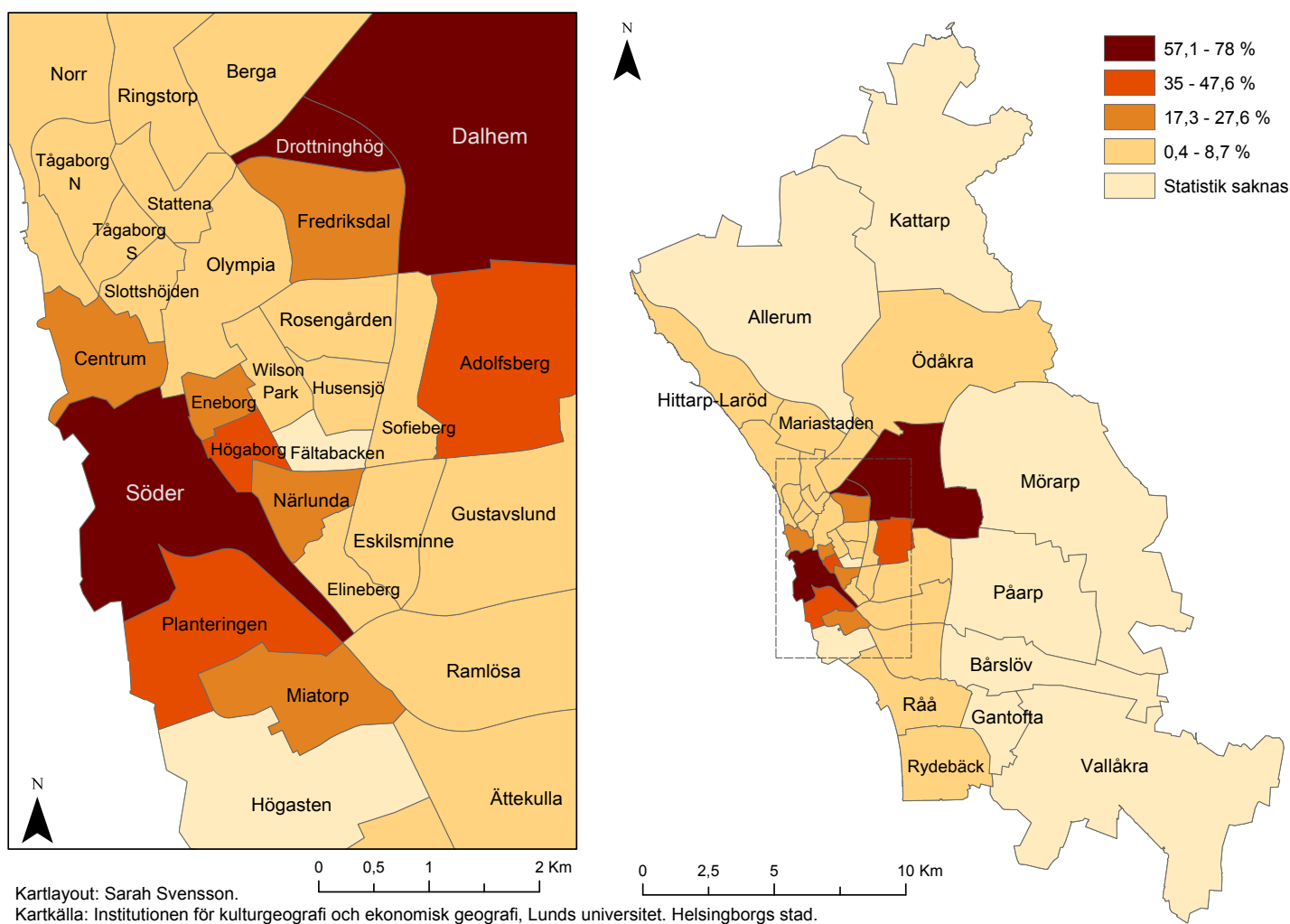
Figur 3.1, Trygghetsprojektets fokusområden

Källa: Stadsbyggnadsförvaltningen, 2016 b.

Enkätundersökningens resultat beträffande i vilken utsträckning områdena upplevs som otrygga, visualiseras i figur 3.2 (se s. 15). Resultatet är baserat på 254 personers svar på frågan om vilket eller vilka områden i staden de upplever som otrygga. Ytterligare tio personer svarade på frågan, men gav mer generella svar som ”hela Sverige” eller ”gångtunnlar”, som inte var applicerbara i kartornas indelning efter statistikområde.

Söder är det område som upplevs som otryggt av den största andelen av de 254 svarande, vilken motsvarar 78 %. I samma kategori finns även Drottninghög med 61,4 %, och Dalhem där 57,1 % uppger att de känner sig otrygga. Därefter följer Adolfsberg med 47,6 %, Planteringen med 45,7 % samt Högaborg med 35 %. Fredriksdal upplevs som otryggt av 27,6 % av de svarande, Eneborg av 20,5 %,

Närlunda av 19,7 % samt centrum av 18,1 %. Av de utvalda fokusområdena är Ödåkra den stadsdel som upplevs som minst otrygg, endast av 1,6 % av de svarande. Hasslarp och Påarp inte finns representerade i enkätundersökningen, varpå statistik för områdena saknas. Övriga trettio stadsdelar som fanns med som alternativ i stadsbyggnadsförvaltningens enkätundersökning men som inte valdes ut som fokusområden i trygghetsprojektet, upplevs som otrygga av mellan 0,4 %-8,7 % av de svarande. Detta bortsett från Miatorp som upplevs som otryggt av 17,3 % av de svarande (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 c). Trots att enkätundersökningen tyder på att otryggheten i Ödåkra är väldigt låg har detta område, och även Hasslarp och Påarp, fokusområden inom trygghetsprojektet. Detta kan bero på att områdena har valts ut på grund av på andra faktorer, som en negativ kvarvarande identitet eller bild av hur situationen i orterna tidigare har sett ut.

Figur 3.2, Andel individer som upplever en otrygghet i stadsdelarna i %

Källa: Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 c.

I de utvalda stadsdelarna förde stadsbyggnadsförvaltningen vidare medborgardialog genom trygghetsvandringar, där boende i området fick möjlighet att promenera runt i området med representanter från stadsbyggnadsförvaltningen och berätta vad som upplevdes som problematiskt eller kunde förbättras trygghetsmässigt sett (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 a:16). Baserat på det insamlade materialet arbetade stadsbyggnadsförvaltningen under året vidare med att ta fram en handlingsplan för trygghet i stadsmiljön. Syftet är att denna i framtiden skall utgöra en grund för det fortsatta trygghetsarbetet i staden, genom att skapa förutsättningar för att kartlägga otrygghetsskapande faktorer i staden, och beskriva samt utveckla nya åtgärder, metoder och strategier för trygghetsarbetet (ibid.:6). Som bilaga till handlingsplanen finns även en nulägesbeskrivning av de utvalda delområdena som grundar sig i de uttalanden om och beskrivningar av områdena som framkom i samband med medborgardialogen. I framtiden planerar stadsbyggnadsförvaltningen utveckla trygghetsinsatserna även i andra stadsdelar än de tretton i nuläget utvalda, där situationen är mest kritisk (Informant 1, 2017).

Teoretiska utgångspunkter

Makten över stadens offentliga rum

Stadens allmänna platser omges ofta av en slags oklarhet sett till ägande och brukande. Samtidigt som de är just allmänna och således bör vara tillgängliga för alla stadens invånare blir utfallet inte alltid så. Ett exempel som lyfts av Listerborn är hur intresset för innerstadsområden med deras ekonomiska tillväxtpotential har utvecklats, varpå resurser ofta koncentreras till att skapa nya eller stärka befintliga mötesplatser i städernas centrum (Listerborn, 2010:90f). Tanken att ett resursstarkt centrum får nedsipprings effekter, som även gynnar mer resurssvaga områden på sikt (Ek och Nilsson i Ek et al., 2014:24). Eftersom innerstaden ofta utformas i syfte att generera urban ekonomisk tillväxt, avses innerstaden för specifika aktörer och grupper som företag, investerare, ekonomiskt starka samhällsgrupper eller turister. När stadsrummet gestaltas på ett sätt som tar hänsyn till privata eller halv-privata intressen, blir det av denna anledning ofta på bekostnad av resurssvaga grupper som ”byggs bort” från platsen och således exkluderas från vissa delar av staden (Lund Hansen, 2006:95; Harvey, 2008). Ofta har detta att göra med att synligheten av socialt utsatta grupper och den otrygghet de anses generera ses som ett hot mot

stadens varumärke och attraktivitet. Detta minskar i teorin chansen att externa näringslivsaktörer och resursstarka samhällsgrupper lockas till staden som genom företagsetablering, kunskapsintensifiering och konsumtion genererar ekonomisk tillväxt (Ek och Nilsson i Ek et al., 2014:25). Exkludering av specifika grupper i stadens offentliga rum blir särskilt påtaglig eftersom den hindrar den jämställdhet, demokrati och öppenhet som platserna symboliskt skall stå för. Men även om det offentliga rummet bör vara tillgängligt för alla samhällsgrupper, kan det likväl innebära en slags exklusivitet att ha möjligheten att välja att inte behöva vistas i det offentliga rummet (Listerborn, 2010:93). Ett exempel kan vara att använda bil för att ta sig direkt från hemmet till en annan plats, istället för att behöva gå eller cykla i det offentliga rummet mellan olika destinationer, något som även kan innebära en större trygghet.

Således kan det sammanfattas att det offentliga rummet på grund av sin allmänna karaktär och tvetydighet kring vem det egentligen tillhör, i en del fall har utvecklats till ett nytt ekonomiskt intresseområde. I detta speglas olika makthavande aktörers intressen genom direkt- och indirekt privatisering av stadens allmänna platser. Även om tanken att ett starkt centrum genom nedsippningseffekter ska gynna hela staden på sikt kan likväl maktrelationerna och den sociala uppdelningen av stadsrummet öka den sociala polariseringen, och försvaga den sociala sammanhållningen om återinvesteringar på långre sikt inte görs i stadens utsatta områden.

Funktionsblandade områden och mångfald

År 1961 publicerades verket ”The Death and Life of Great American Cities” av arkitektur- och stadsplaneringskritikern Jane Jacobs, i vilken hon bland annat förespråkade en integrering av blandade funktioner och verksamheter i varje stadsområde. Hon menade att detta bidrar till en mer jämn genomströmning av människor dygnet runt vilket skapar förutsättningar för informell övervakning, en slags social kontroll av vad som sker. Att undvika att platser tidvis står tomma kan enligt Jacobs minska risken att brott begås på dessa (Jacobs, 1961:58f). Tanken har uppenbara kopplingar till Boverkets riktlinjer som togs upp i avsnittet ”Tidigare nationella riktlinjer”. Jacobs menade även att tvivel hos stadens invånare kring huruvida ett område är tryggt eller inte leder till en rädsla för att vistas ute på gatorna. När vistelse i det offentliga rummet undviks reduceras den mänskliga, naturliga

övervakningen och sedermera den upplevda tryggheten (ibid.:51, 57). Utöver en variation av funktioner och verksamheter förespråkar Jacobs även en införlivning av diverse typer av mångfald. I kapitlet ”Hur man räddar ett betongghetto” (ibid.:423), identifierar författaren homogenitet som ett signifikant hinder för att skapa mångfald i utsatta områden. Detta kan handla om att det finns en homogen befolkning, men även enformig bebyggelse, likformiga verksamheter eller avsaknad av funktioner. Fördomar om befolkningen i området eller brist på anledningar eller behov att besöka området, resulterar i att mer resursstarka grupper varken kommer vilja eller våga bosätta sig i området, då det alltid finns ett mer attraktivt alternativ. På så sätt menar Jacobs att utsatta områden kan räddas genom att efterlikna andra delar av staden. Detta genom att på så sätt öka konkurrenskraften mot dessa, vilket förslagsvis sker genom etablering av olika verksamheter, varierad bebyggelse eller genom att skapa förutsättningar för att locka olika samhällsgrupper till området (ibid.:424-426). Emellertid kan det uppstå svårigheter avseende att utveckla flerfunktionella stadsdelar, vilket tas upp vidare i diskussionsavsnittet.

Broken Windows-teorin

Kriminologerna James Q. Wilson och George L. Kelling såg rummets betydelse för otrygghet ifrån ett annat perspektiv. Forskarna satte förvaltningen av den byggda miljön i centrum i vad som kom att kallas ”Broken Windows Theory”. Forskarna menade att ett nedgången eller förfallet stadsområde skapar en känsla av oordning och övergivenhet, eftersom området inte omhändertas eller underhålls. Därmed uppstår en otrygghet för att vistas i området som får laglydiga samhällsgrupper att avstå från att vistas i det offentliga rummet, medan andra grupper som kriminella, prostituerade eller missbrukare istället tar det i beslag. Den försvagade sociala kontrollen och normerna för beteende resulterar i att laglydiga medborgare inte vågar markera de brottsliga handlingarna som oacceptabla, varpå ett större utrymme för utveckling av antisociala beteenden och kriminalitet uppstår. Förfallet blir därefter till en negativ spiral, då de befolkningsgrupper som har möjlighet söker sig bort från området, varpå otrygghetsskapande grupper som exempelvis kriminella växer i andel och understödjer områdets identitet som otryggt eller farligt (Wilson och Kelling, 1982:3f). Teorin har kritiserats på grund av den starka tilltron på omgivningens

inverkan på beteende, då kritikerna menar att kriminaliteten även kan grunda sig i sociala eller psykologiska frågor (Shelden u.å:5).

Defensible Space och Crime Prevention Through Environmental Design

Arkitekten och stadsplaneraren Oscar Newman byggde vidare på tanken kring social sammanhållning i sin teori "Defensible Space", som utgår ifrån det kollektiva ansvaret hos de boende i ett område som avgörande för trygghet och ordning. Han menade att otydliga gränser mellan offentligt och privat gör att ägar- och ansvarsförhållanden suddas ut. Vem som ansvarar för vilket område blir då otydligt, vilket försvagar den sociala kontrollen i området, som annars reglerar beteendet och ordningen bland de boende (Herbert i Ek et al., 2014:95). Newman noterade i sina studier av de två bostadsområdena Pruitt-Igoe och Carr Square Village i Saint Louis, Missouri att denna kontroll var mindre i storskaliga bostadsområden och bostadskomplex (Newman, 1996:9). Studierna visade att ytor som delades av ett mindre antal boende i regel var välskötta, medan gemensamma ytor som delades av ett högt antal boende oftare var misskötta eller vandaliserade. Tendenserna förklarades av ytornas anonymitet, oklara normer för beteende samt en oförmåga att begränsa obehörigas tillträde. Det fanns en förvirring kring vem som egentligen bodde i bostadskomplexet och vem som var potentiell "inkräktare", varpå dessa inte kunde nekats tillträde. Det fanns alltså inga tydliga normer för hur området skulle omhändertas av de boende, och samtidigt fanns det ingen som kontrollerade att det sköttes på rätt sätt (ibid.:11f). Newmans teori har gemensamma drag med Broken Windows-teorins förklaring av hur en misskött omgivning leder till en sänkt moral hos områdets invånare, och att färre tar sitt kollektiva ansvar för omgivningen och människorna som vistas i den. Viss kritik har emellertid riktats mot Defensible Space-teorin, däribland beträffande synen på främlingar som ett hot. Kritiker menar att det inte krävs utestängande av individer som kontroll, utan att även främlingar generellt sett är en del av den urbana ordningen som i regel ingriper vid oönskade incidenter som brott. Likaså har teorin precis som Broken Windows-teorin kritiserats för tilltron för rummets fysiska utformning som en orsak till otrygghet, som i grunden kan ses som ett socialt problem (Herbert i Ek et al., 2014:95).

Crime Prevention Through Environmental Design eller CPTED, var ursprungligen en självständig ansats som byggde vidare på tidigare studier inom brottspreventiv

stadsgestaltning såsom Newmans och Jacobs. Sedermera har ansatsen genom empirisk implementering på olika platser utvecklats till en strategi för platspecifik stadsgestaltning. Strategin har fått framgångsrika resultat i ett flertal länder som USA, Kanada och Storbritannien, och är idag ett inflytelserikt verktyg inom brottspreventiv och trygghetsskapande bebyggelse och planering (Cozens et al., 2005:1f, 12). CPTED förespråkar en genomtänkt brottspreventiv miljöutformning som ska avskräcka från brottsligt beteende, och är tillämpbar i både bostadsområden och stadens offentliga rum som gator, parker och torg. I ansatsen identifieras tre olika övergripande komponenter för brottsprevention och trygghetsskapande: *Naturlig övervakning*, *naturligt åtkomstkontroll* och *naturlig territoriell förstärkning* (ibid.:2). Inom dessa kategorier finns mer specifika och konkreta åtgärdsförslag.

För att generera en naturlig övervakning förespråkas förutsättningar för en naturlig, mänsklig övervakning, som att planera mer gå- och cykelvänliga gator i syfte att öka genomströmningen av människor och ögon längst gatan. Lättöverskådliga områden utan dolda gränder, och att placera fönster ut mot gator och parkeringsplatser är andra förslag. Belysning och ljussättning ses även som en viktig förutsättning för att kunna uppmärksamma vad som händer i omgivningen. På de platser där det är svårt att bygga fram en naturlig övervakning förespråkas istället kameraövervakning som en avskräckande faktor för brottsligt beteende.

Med naturlig åtkomstkontroll menas fysiska gränssättningar mellan privata, halvprivata och offentliga platser. Syftet är att göra det svårare för inkräktare att ta sig in i eller för nära det privata området. Detta sker genom anläggning av staket, snåriga buskage längst markplanslägenheter, eller låsta ingångar vilka syftar till att neka obehöriga tillträde till platsen (ibid.:4-8). Kritik som har riktats mot åtkomstkontrollen tar dock upp problematiken kring att denna inte avskräcker exempelvis alkohol- eller narkotikapåverkade individer som handlar på ett irrationellt och hänsynslöst sätt (ibid:14).

Territoriell förstärkning syftar till att skapa en tydligare känsla av ägandeskap för en plats hos den grupp som brukar platsen. Igen tas tydliga gränssättningar mellan privat och offentligt upp som lösningar, vare sig dessa är mentala eller fysiska. Exempel på konkreta åtgärder är belysning med rörelsedetektorer, privata aktiviteter eller skyltar

som signalerar att området övervakas. Dessa syftar igen till att avskräcka obehöriga från platsen genom att få dem att känna sig exponerade och därmed icke-hemmahörande. Insatser för en ökad grannskapskänsla skall även stärka engagemanget hos de boende att vårda och skydda området från potentiella hot som inbrottstjuvar eller individer som på annat sätt skapar en otrygghet (ibid:3f).

Ett tydligt exempel på CPTED är så kallade ”Gated communities”, som är vanliga i bland annat USA, och utvecklas i allt större utsträckning i exempelvis Malmö. I fallet av inhägnade bostadsområden blir gränsdragningarna väldigt tydliga då åtkomstkontrollen över vem som har tillträde är stark. Detta utgör en trygghet för invånarna som har möjlighet att bo i området, men kan på sikt även generera sociala klyftor till följd av en utveckling av ”vi och dem”-syner. Gränssättningar av detta slag har fått kritik som exkluderande och socialt ohållbart (Herbert i Ek, et al., 2014:90, 93), dessutom har det identifierats som en risk att kriminella på grund av svåråtkomlighet till ett mål, enbart väljer ett annat mål istället (Cozens, et al., 2005:15). Att förutsättningar för att öka graden av social kontroll finns i ett område är inte heller en garanti för att det kollektiva ansvaret faktiskt tas. Det krävs en gemensam vilja, sammanhållning och samarbete för att metoden faktiskt skall få genomslagskraft. Vikten av sociala insatser för en ökad sammanhållning är något som dock har betonats inom CPTED-strategier under senare år (ibid.:5). Att strategin förespråkar tydliga gränssättningar mot främlingar eller obehöriga och samtidigt belyser vikten av interaktion, sammanhållning och kollektivt ansvar har sedermera kritiserats som motsägelsefullt och motarbetande (ibid.:15).

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bygger ovan nämnda teorier i på två olika aspekter som påverkar brottslighet och otrygghet: Den sociala och den fysiska. Rummets fysiska karaktär reglerar möjligheten för otrygghet att uppstå, exempelvis genom att brott enklare kan begås. Den sociala aspekten däremot har betydelse för vem som orsakar eller upplever otryggheten, däribland genom svag social sammanhållning, eller följer av rumslig uppdelning och segregation av grupper så som identitet eller fördomar.

Vad samtliga teorier har gemensamt är att de ser på det fysiska rummet som en förutsättning med stark inverkan på invånarnas möjlighet att själva kunna uppmärksamma och ansvara för vad som händer i stadens rum. För att platsspecifika åtgärder skall få genomslagskraft krävs det därför även en viss social sammanhållning, vakenhet och engagemang för att lyckas generera en större trygghet hos de som bor eller rör sig i ett område.

Metod och material

Intervjuer

Primärmaterialen bygger på, samt avgränsas till två separata semistrukturerade intervjuer (se bilaga 1 och 2, s 51-52). Intervjuerna genomfördes med projektledaren för trygghetsprojektet på stadsbyggnadsförvaltningen i Helsingborg, samt en kommunpolis i Helsingborg.

Som informant bedömdes projektledaren ha en god inblick i samt erfarenhet kring ämnet och projektet. Detta underbyggs av att projektledaren i stor utsträckning har deltagit i insamlingen av material och trygghetsvandringar som projektet baseras på, och dessutom har författat handlingsplanen som uppsatsens analysdel utgår ifrån. Informanten har även arbetat med att samla det tidigare trygghetsarbete som genomförts på de olika kommunala förvaltningarna, och på så sätt bidragit till att skapa en grund för hur samverkan ska ske.

Informanten från polismyndigheten har 22 års erfarenhet av polisyrket, däribland erfarenhet från att arbeta i stab och har dessutom besittit ett flertal olika ledande chefsroller för större insatser i staden. Sedan 2015 arbetar informanten som kommunpolis och är en nyckelperson i det samlade trygghetsarbetet mellan kommunen, polisen och de olika förvaltningarna. Intervjun genomfördes i avsikt att undersöka polisens syn på trygghetsprojektet i förhållande till den rådande situationen och brottsutvecklingen i Helsingborg. Samtidigt syftade intervjun till att ge en inblick i om eller hur polisen som arbetar ute på fält bedömer att fysiska trygghetsskapande åtgärder kan ge resultat, samt om dessa åtgärder tidigare har visat sig resultera i förbättringar.

De båda informanterna blev utvalda eftersom de har kunskap om och arbetar med trygghetsfrågor lokalt. Intervjuerna kunde således bidra med en djupare inblick i det lokala trygghetsarbetet, som inte gick att inhämta med annat material som sekundära källor. Sekundärt material i form utav skriftliga källor, undersökningar och statistik används likväl som komplement till intervjuerna, eftersom informanterna möjligen kan ha ett intresse i att beskriva sina perspektiv på ett specifikt sätt (Denscombe, 2009:233, 266). Informanterna är båda nyckelpersoner i det samarbete som bedrivs mellan bland annat stadsbyggnadsförvaltningen och polisen, varpå intervjuerna hölls separat från varandra i syfte att förhindra att närvaron av den andra informanten skulle påverka svaren.

Intervjuerna var semistrukturerade och inleddes öppet för att ge informanterna en möjlighet att utan ledande frågor beskriva sitt arbete och sina synpunkter. Därefter ställdes kompletterande frågor som inte tagits upp för att samla den information som var nödvändig för att kunna besvara uppsatsens frågeställningar. Semistrukturerade intervjuer valdes även för att ge informanterna utrymme att utveckla sina svar, samt själva ta upp delar av ämnet som de ansåg som viktiga att uppmärksamma eller ta hänsyn till (ibid.:234f) För att minimera risken för bortfall av information gjordes anteckningar under intervjuerna. För intervjufrågorna som togs upp under respektive intervju, se bilaga 1 och 2.

Trygghetsprojektets enkätundersökning

Stadsbyggnadsförvaltningen producerade i trygghetsprojektets inledningsfas en enkätstudie som har legat till grund för handlingsplanen för trygghet i stadsmiljön samt bilagan med nulägesbeskrivningen till denna. Enkätundersökningen fanns likt tidigare nämnt tillgänglig att besvara på Helsingborgs stads hemsida från juni 2016 till det kommande årsskiftet. Eftersom enkäten fanns tillgänglig på internet kan det inledningsvis tänkas finnas en möjlighet att svaren är förvrängda. I tidigare jämförelser av enkätundersökningar i digital respektive pappersform har tillvägagångssättet dock inte visat sig ha någon större betydelse för svaren som givits (Denscombe, 2009:28).

Enkäten undersökte om det finns områden som upplevs som otrygga, vilka områden dessa i så fall är, vad på dessa platser som bidrar till otryggheten, samt vilka förslag

invånarna själva har för att öka tryggheten i områdena. Tillgång till resultatet från enkätundersökningen som gavs efter intervjun med projektledaren, utgör en möjlighet att i studien undersöka nyligen insamlad statistik över hur Helsingborgs invånare upplever tryggheten i de olika stadsdelarna.

Totalt deltog 322 personer i undersökningen varav 63,4 % kvinnor, 36 % män och 0,6 % annat. Den största andelen av informanterna var i gruppen 19-40 år, strax följt av gruppen 41-64 år. Av de svarande bodde 42,5 % i något av de innerstadsområden som utpekats som de mest otrygga. Endast fjorton av de svarande bodde i någon av kommunens mer perifera orter, varav tolv bodde i Ödåkra (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 c). Detta bekräftar att enkäten bygger på både upplevelsen av de som bor i de otrygga stadsdelarna, och även på uppfattningen om dessa områden som finns hos invånare bosatta i andra delar av staden.

Av en total befolkning på närmare 130 000 bedöms 322 svarande sett till antal inte vara ett starkt urval. Till fördel har de svarande däremot en relativt jämn geografisk spridning i staden, könsfördelning samt åldersfördelning. Faktumet att de flesta av informanternas svar är väldigt överensstämmande tyder vidare på en upplevd problematik som är gemensam för flera olika grupper i olika delar av staden.

En nackdel med att använda enkätundersökningen i studien är att den eventuellt är snedvriden på grund av uteblivna svar (Denscombe 2009:44). Möjligen är det en specifik grupp som söker sig till denna typ av undersökning och information som är överrepresenterad av individer som upplever otrygghet som ett stort hinder i sin vardag. Den del av befolkningen som däremot inte upplever en otrygghet blir således inte representerad eftersom undersökningen möjligen går denna förbi, vilket kan förklara att 94,4 % har angett att det finns platser eller områden i Helsingborg de upplever som otrygga, samt att 72,1 % har svarat att det finns platser i staden de undviker att gå till (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 c). För att kontrollera tillförlitligheten har enkätundersökningen av denna anledning jämförts med polisens egna trygghetsmätning. Eftersom polisens trygghetsmätning har skickas ut till slumpmässigt utvalda individer i staden bör denna basera sig på ett mer representativt urval. Den senaste trygghetsmätningen från år 2016 visar som tidigare nämnt på en större otrygghet än någonsin tidigare uppmätt i Helsingborg (Dujmovic, 2017), varpå resultatet av stadsbyggnadsförvaltningens enkätstudie kan bedömas som rimligt.

Litteratur och teori

Litteratur och teori används för att ge studien en kompletterande vetenskaplig grund. Den valda litteraturen är producerad av forskare och författare som utifrån olika vetenskapliga inriktningar som sociologi, kulturgeografi och kriminologi har fördjupat sig inom ämnet trygghetsskapande och brottspreventiv stadsplanering- och gestaltning sett till både fysiska och sociala aspekter. Den forskning som används i uppsatsen har genomförts under 1960-, 70-, 80- samt 2000-talet. Att det finns en korrelation mellan de åtgärderna som förespråkas i teorierna och stadsbyggnadsförvaltningens nyproducerade handlingsplan tyder på att den tidigare forskningen ännu är aktuell att arbeta med, även om nya strategier har utvecklats på senare år.

Dokument och statistik

Stadsbyggnadsförvaltningens handlingsplan för trygghet i stadsmiljön (2016), samt nulägesbeskrivningen som finns med som bilaga till denna utgör en viktig grund för uppsatsen. I nulägesbeskrivningen identifieras de otrygghetsskapande faktorer som finns i de tretton utvalda delområdena inom projektet. Utifrån dessa har förvaltningen arbetat med att välja ut vilka åtgärder kommunen skall arbeta med för att öka tryggheten i områdena. Åtgärderna beskrivs mer utförligt i handlingsplanen, varpå dokumenten utgör en central grund för att uppfylla studiens syfte genom att besvara den första punkten av frågeställningarna.

Brottsstatistik från polismyndigheten samt statistik över områdesbeskrivningar från Helsingborgs stad tas i beaktande för att jämföra övrigt material samt bygga en grundläggande uppfattning om den lokala problembilden. Statistiken över områdesbeskrivningar har exempelvis använts för att producera den statistiska nulägesbeskrivningen av de utvalda delområdena som finns i avsnittet ”Helsingborgs nulägesbild”. Denna fungerar som ett komplement till stadsbyggnadsförvaltningens egen nulägesbeskrivning. Sammanvägningen av dessa är väsentlig för att kunna undersöka vad som orsakar otryggheten i områdena, samt identifiera om demografiska drag i Helsingborgs fall kan relateras till otrygga platser. Detta gör det vidare enklare att bedöma vilka effekter trygghetsprojektets åtgärder möjligen kan få.

En brist avseende polisens brottsstatistik är att den enbart bygger på de anmälningar som inkommit till polisen. Eventuella mörkertal är svåra att estimeras och faller därför utanför statistiken, varpå hänsyn till dessa inte kan tas i uppsatsen.

Målet med att kombinera olika typerna av metoder och material är att generera en så kallad trianguleringseffekt som ökar materialets tillförlitlighet genom att informationen av de olika källorna jämförs (Denscombe, 2009:188) Exempelvis kunde polisens trygghetsmätning stärka tillförlitligheten hos stadsbyggnadsförvaltningens enkätundersökning. Att sammanväga olika typer av material och perspektiv är även nödvändig för att kunna skapa en mer omfattande helhetsbild av ämnet i fråga (ibid.:152f).

Analysmetod

För att analysera det empiriska materialet används två övergripande teman relaterade till uppsatsens syfte och frågeställningar: *Trygghetsprojektets åtgärdsplan*, och *samverkan*.

För att vidare kunna analysera på vilket sätt trygghetsprojektet syftar till att skapa en tryggare stadsmiljö i Helsingborg har sju underteman identifierats: *Omhändertagna miljöer*, *överblickbarhet*, *befolkade platser och stråk*, *belysning*, *säkerhetsåtgärder*, *samhörighet* och *identitet*. Dessa rör uppsatsens frågeställningar då de belyses i stadsbyggnadsförvaltningens handlingsplan som de sju faktorer som påverkar upplevelsen av trygghet, och är utgångspunkterna för förvaltningens fortsatta trygghetsarbete och åtgärder. Det övergripande temat *samverkan* behandlar både samarbete med polis och andra inblandade aktörer och besvarar således den andra och tredje frågeställningen.

En sammanvägning samt diskussion av analysen som helhet besvarar vidare frågeställningen om eventuella effekter trygghetsprojektet kan ge i diskussionsavsnittet.

I analysen beskrivs temana utefter sin tänkta funktion för att generera en större trygghet, och analyseras därefter systematiskt. Själva analysen sker genom att söka efter, och vidare identifiera tematiska kopplingar och samband kring vad som nämns om temana i intervjuer, sekundärmaterial och teori. Slutligen sammanvägs

kopplingarna med eventuell kritik för att framställa en mer objektiv bild av temat och dess funktion eller dysfunktion som trygghetsskapande (Denscombe 2009:324f).

Analys

Trygghetsprojektets åtgärdsplan

De fokusområden som har valts ut inom trygghetsprojektet är som tidigare nämnts Högaborg/Eneborg, Söder, Adolfsberg, Dalhem, Drottninghög, Fredriksdal, Närlunda samt Planteringen. Resurser kommer även riktas mot centrum samt Hasslarp, Påarp och Ödåkra (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 b:2). I handlingsplanen utgår man ifrån sju olika faktorer som uppges vara avgörande för den upplevda tryggheten i ett område. Dessa är omhändertagna miljöer, överblickbarhet, befolkade platser och stråk, belysning, säkerhetsåtgärder, samhörighet och identitet (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 a:10f). Faktorerna stämmer väl överens med Boverkets generella utformningsprincip för stadscentrum och allmänna platser (Birgersson, et al., 1998:87f), och har dessutom visat sig ha en stark förankring i tidigare teoribildning på forskningsområdet. Faktorerna beskrivs och analyseras separat nedan.

Omhändertagna miljöer

Ett område som är omhändertaget och välkött signalerar att någon bryr sig om det, och gör att det även upplevs som tryggare än en plats med omfattande skadegörelse (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 a:10). En fysisk upprustning av omgivningarna menar stadsbyggnadsförvaltningen kan öka tryggheten för de boende i området till viss grad. Trygghetsprojektet i sig förmodas inte bidra med så stora förändringar att en signifikant statushöjning av områdena sker, utan bedöms istället kunna lyfta tryggheten från en ovanligt låg nivå till en nivå som matchar andra delar av staden (Informant 1, 2017).

Under stadsbyggnadsförvaltningens trygghetsvandringar och även i enkätundersökningen uppgavs nedskräpning och skadegörelse bidra till en känsla av oordning och därav otrygghet hos invånarna. Särskilt Söder och Drottninghög upplevs av ett flertal svarande som ”smutsigt”, vilket gör att de undviker platserna

(ibid.; Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 c). Att arbeta med stadsgestaltning genom att bygga estetiskt tilltalande miljöer som förvaltas väl ses av stadsbyggnadsförvaltningen som ett steg i rätt riktning. Detta är dock en större utmaning i de stadsdelar som utpekats som otrygga, då de ofta är tätbebyggda och det finns mindre rum att arbeta med. En stor del av bebyggelsen i områdena byggdes som en del av miljonprogrammet³ under 60-70-talet. Då bebyggelsen skulle gå fort och vara kostnadseffektiv, resulterade det i storskaliga, utseendemässigt enformiga och enkla bostadskomplex. Idag är komplexen ofta nedgångna vilket gör det svårt att förbättra dem estetiskt sett (Informant 1, 2017).

Omhändertagna miljöer som en faktor för trygghet har en stark förankring i Broken Windows-teorin som bygger på samma tankegång kring hur gestaltningen av en plats påverkar den subjektiva upplevelsen av den, och vidare hur detta kan påverka moralen hos de individer som vistas på platsen. Närmiljöns inverkan på individers beteende bekräftas även av polisen i Helsingborg, som intygar att stadens mest belastade områden i regel karaktäriseras av mer slitna och nedgångna miljöer i jämförelse med andra delar av staden (Informant 2, 2017). På Drottninghög och Högaborg/Eneborg är det tydligt hur den normaliserade bilden av nedskräpning, oordning och skadegörelse har bidragit till dels en rädsla för grannar som inte sköter sig, utan kastar saker från sina fönster och väsnas, och dels en rädsla för att gå ut ensam på kvällar i området (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 b:5, 7, 9). Generellt sett är det äldre Helsingborgare som bott i området under en lång tid, som upplever nyinflyttade utländska familjer eller individer som hotfulla trots att det endast är en mycket liten andel av dessa som missköter sig (Informant 1, 2017). Att boende undviker att vistas i det offentliga rummet på grund av en otrygghet exemplifierar den utveckling som Broken Windows-teorin beskriver, som togs upp i teoriavsnittet.

Överblickbarhet

En överblickbar miljö gör det enklare att orientera sig, och exempelvis välja en annan väg om något som upplevs som obehagligt skulle finnas längre fram (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 a:10). Vetskapen om att ett område är synligt från

---

³ Miljonprogrammet var en storskalig bostadssatsning som under 60- och 70-talet implementerades i syfte att bygga bort den då rådande bostadsbristen, genom att producera en miljon lågkostnadsbostäder i Sverige på tio år.

flera håll är trygghetsskapande, då chansen är stor att någon uppmärksammar eventuella incidenter och ingriper. Överblickbarhet förespråkas av samma anledning av både Jacobs och Newman, och skall dessutom ha en avskräckande effekt för att begå brott enligt CPTED.

I ett flertal av de utvalda delområdena uppger invånare vidare att de känner en rädsla för att gå ut ensamma i området, delvis på grund av att det finns kriminella tillhåll på gatorna på Högaborg, Söder, Adolfsberg, Planteringen och Fredriksdal, där exempelvis narkotikahandel har bevitnats ske öppet (Informant 1, 2017; Stadsbyggnadsförvaltningen 2017 b:5-10, 12). Avsaknaden av tydliga beteendenormer och en blandning av olika människor i området har skapat förutsättningar för gäng att ta områdets offentliga miljöer i anspråk, för att sedan skydda dessa från potentiella inkräktare som kan störa verksamheten. Detta kan ses som en alternativ social kontroll från det motsatta hållet. Situationen stämmer väl överens med hur Broken Windows-teorin beskriver utvecklingen av ett problemområde. En utökad överblickbarhet genom CPTED-influerade åtgärder bör kunna bygga bort förutsättningarna, samt minska antalet tillfällen för gäng att kunna bedriva illegal verksamhet på gatorna. Risken att verksamheten förflyttas men ändå fortgår kvarstår dock. För att en ökad överblickbarhet skall ge positiva effekter krävs det även att de som observerar denna typ av händelser faktiskt anmäler dem, något som enligt polisen inte alltid sker om vittnena agerar likgiltigt (Informant 2, 2017).

Belysning

Ljussättning är avgörande för överblickbarhet och har i regel en grundläggande betydelse för den upplevda tryggheten (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 a:10). Samtidigt är belysning en exponeringsfaktor som underlättar det för omgivningen att vara uppmärksam på vad som händer, och kunna se om något inte står rätt till och då ingripa genom att exempelvis larma polis (Informant 1, 2017). Flera som deltog i enkätundersökningen uttryckte att förbättrad belysning skulle få dem att känna sig mer trygga i både sina egna bostadsområden och på offentliga platser (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 c). Belysningens betydelse för den upplevda tryggheten kan kopplas dels till Defensible Space-teorin, som belyser den sociala sammanhållningens vikt för brottsprevention och trygghetsskapande. Teorin förespråkar förutsättningar att kunna vara observant på vad som sker i omgivningen,

även under kväll och nätter då det är enklare begå brott i skydd av mörkret. Belysning har således även en brottspreventiv effekt vilket gör det till en del av CPTED-ansatsen.

Säkerhetsåtgärder

Säkerhetsåtgärder avser i handlingsplanen kameraövervakning eller avstängningar som kan avskräcka människor från att begå brott på platsen i fråga (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 a:11). Denna typ av åtgärder är starkt influerade av CPTED då de genererar en slags åtkomstkontroll.

Boende på Drottninghög och Planteringen uppger att det finns problem med en rädsla för grannar, samt obehöriga i trappuppgångar och soprum (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 b:9, 12), vilket tyder på otydliga gränser mellan privata- och offentliga rum, men även en bristande respekt för privata rum. Detta anges av både Jacobs, Newman och inom CPTED vara en signifikant bidragande faktor till att otrygghet uppstår. Tillträde för obehöriga kan enligt CPTED lösas med kontrollerande säkerhetsåtgärder som moderna passersystem. Detta faller dock under hyresvärdarnas ansvar att åtgärda, då stadsbyggnadsförvaltningen saknar förfogande över byggnaderna i sig. I detta fall kan intressekonflikter uppstå, då satsningar på säkrare bostadskomplex är en investeringsfråga för fastighetsbolagen (Informant 1, 2017). Problemet med rädslan för de egna grannarna återstår dock då även dessa har tillgång till gemensamma utrymmen, och är en mer svårlöst utmaning.

Gällande säkerhetsåtgärder i de offentliga rummen uttryckte nästan samtliga svarande i enkätstudien ett behov av en ökad polisiär närvaro för att kunna känna sig mer trygga. Polisens resursfördelning står likaså utanför stadsbyggnadsförvaltningens förfogande, men efterfrågan kan diskuteras genom samverkan myndigheterna emellan (Informant 2, 2017; Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 c). Alternativ som kameraövervakning finns, med för med sig nackdelar som integritetskränkande. Samtidigt har metoden brister, då gärningsmän exempelvis kan dölja sina ansikten varpå deras identitet inte kan bevisas (Informant 1, 2017).

Befolkade platser och stråk

Att öka genomströmningen av människor på otrygga platser skall öka tryggheten genom att fler ögon längst gatan kan uppfatta och reagera om något inte står rätt till, till skillnad från ett öde område där brott kan ske ouppmärksammat. Tanken har en stark förankring i Jacobs beskrivningar, som även har influerat Boverkets riktlinjer gällande områdesutveckling (Birgersson, et al., 1998:63f). Funktionsuppdelningen som gjorts i städerna under 1900-talet har resulterat i zoner där varje stadsdel har sin egen funktion, som bostadsområden, handelscentra, industriella kluster etc. I Helsingborg är Väla centrum ett exempel på handelskluster som utgör en stark konkurrens mot stadens centrumhandel (Informant 1, 2017). Denna geografiska uppdelning av stadsrummet uppges vara en bidragande faktor till otrygghet eftersom platserna står folktomma under vissa tider på dygnet vilket gör det enklare att begå brott ouppmärksammat. Under arbetstid blir det exempelvis enklare att begå inbrott i ett bostadsområde eftersom chansen att det uppmärksammas är kraftigt reducerad, då de flesta befinner sig på arbete eller skola (ibid.:64).

För att lyckas skapa mer befolkade platser förespråkas temporära, platsspecifika mindre projekt. Detta är en innovativ strategi inom samhälls- och stadsplanering, som går ut på att inledningsvis testa projekt småskaligt på en plats i staden, för att sedan utvärdera resultatet innan projektet skalas upp och genomförs i fler områden. Eftersom alla stadsområden ser olika ut och har olika förutsättningar är det en bra strategi att inte anlägga något permanent som sedan kan visa sig inte fungera som tänkt, som exempelvis utomhusgym, skateparker, stadsodlingar eller andra typer av mötesplatser. Genom att testa och utvärdera projekten på olika platser, blir det enklare att komma fram till en mer skräddarsydd lösning som fungerar för varje delområde. En annan fördel är att boende i området får möjlighet att delta i utvecklingen av platsen och lyfta sina tankar och idéer under tiden åtgärden är under prövning, vilket kan stärka sammanhållningen (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 a:15; Informant 1, 2017).

Befolkade platser innebär dock inte alltid en garanti för trygghet, utan i en del fall snarare en risk. Exempelvis har Helsingborgs centrum en hög genomströmning av människor under större delar av dygnet, men är samtidigt den plats i staden där flest

brott begås. I de flesta fall rör sig brotten om våld och stölder, och sker i regel på kvällar och helger till följd av krogtätheten. Något som ännu inte har varit aktuellt i Helsingborgs fall men som berört andra delar av Sverige och världen är även utvecklingen av terrorbrott, som ofta har tätt befolkade offentliga platser som mål (Informant 1, 2017; Informant 2, 2017).

Samhörighet

Att ha bekanta i området utgör ofta en trygghet, varpå denna faktor i handlingsprogrammet utgår ifrån behovet av sociala insatser i de mer belastade områdena. En del invånare hävdar som tidigare nämnt att de är rädda för grannar i det egna bostadsområdet, som på Planteringen (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 b:12), något som stadsbyggnadsförvaltningen menar beror på en okunskap och en generaliserad bild av invandrargrupper (Informant 1, 2017). När många brott sker i ett område korreleras det ofta till den grupp som är demografiskt dominerande där i förhållande till andra delar av staden. Att denna grupp från början koncentreras till områdena beror ofta på svårigheter att etablera sig på bostads- eller arbetsmarknaden (Ek och Nilsson i Ek, et al., 2014:24f). Att boende inom de otrygga områdena själva upplever området som otryggt ger invånare i andra delar av staden desto större anledning att undvika dessa, vilket ökar stigmatiseringen av området och vissa grupper som bor där. Av denna anledning arbetar stadsbyggnadsförvaltningen med att öka samhörigheten inom de otrygga områdena. Stadsodlingar är en aktivitet som har fått god genomslagskraft som mötesplats på Planteringen, Närlunda, Fredriksdal och Drottninghög. Lokalt förankrade samarbetsprojekt syftar till att ge de boende något att engagera sig i och känna ägarskap över. Fördelen med den lokala förankringen är att de flesta som rör sig i området är bekanta med någon som varit med och startat upp eller engagerat sig i projektet, som syskon, vänner eller grannar, varpå risken för vandalisering minskar. Då ökar även viljan att skydda och ta hand om området, vilket i längden ökar den sociala kontrollen liksom framläggs i Newmans teori. För att kunna locka olika grupper till aktiviteten belyses samverkan med lokala aktörer och initiativ som en viktig faktor. För att uppnå detta kan exempelvis skolklasser eller föreningar i området bjudas in att delta, liksom gjordes i ett annat socialt projekt kring området Viskängen i Helsingborg. Detta är ett exempel på hur beblandning av olika grupper kan vara en bidragande faktor till att skapa trygghet (Informant 1, 2017). Att blanda grupper av olika etnicitet, ålder och socioekonomisk status för att uppnå en

mångfald i ett område förespråkas av både polisen och stadsbyggnadsförvaltningen som en långsiktig trygghetsskapande lösning. Detta förutsätter dock att området faktiskt lyckas locka till sig olika befolkningsgrupper. Specifikt ”transitområden”, där individer endast bor tills de skapat sig en möjlighet att flytta till ett bättre område, ses som problematiska att skapa en mångfald i eftersom dessa saknar konkurrenskraft mot övriga delar av staden (ibid.; Informant 2, 2017). Samma problem belyses av Jacobs som menar att lösningen är att införliva mångfald och en variation av funktioner i utsatta områden, som i sig genererar en trygghet och vidare höjer attraktiviteten och konkurrenskraften (Jacobs, 2004:423-426). I intervjun med representanten från stadsbyggnadsförvaltningen framkom att det förmodligen krävs större projekt för att lyckas få människor från andra delar av staden att frivilligt vistas i eller bosätta sig i de utvalda områdena framför andra. Denna typ av utveckling pågår bland annat på Drottninghög, där nyproducerade lägenheter planeras i syfte att locka en mer resursstark befolkning. En liknande utveckling sker på Söder, där en ny bio, bowlinghall och sportbar dessutom håller på att anläggas. Tanken är att då en del av dessa aktiviteter inte finns någon annanstans i staden blir invånare från andra stadsdelar tvungna att besöka stadsdelen för att använda verksamheterna, och inser förhoppningsvis att det inte är så farligt som det framställs som i media och av rykten. Risken att en del invånare avstår från dessa aktiviteter enbart för att dessa är belägna i de resurssvaga områdena återstår, men förhoppningen är att detta endast rör en liten minoritet (Informant 1, 2017).

Av intervjun med polisen framkom ett nytt kritiskt synsätt baserat på dennes erfarenheter, som kan riktas mot vikten av samhörighet som betonas i Defensible Space-teorin. Att arbeta för en större samhörighet ses som positivt då det minskar behovet av myndighetsinblandning, men anses däremot inte vara en avgörande faktor för ordningen i ett område. Informanten menade att tjänstemän inom polisen brukar säga att det i regel finns tre sorters individer i varje bostadsområde: De som tar ansvar för att området omhändertas och fungerar, de som är likgiltiga, och de som begår brott. En stark social sammanhållning ses inte som en specifik avgörande faktor då det egentligen inte krävs ett stort och starkt sammanhållet grupp, utan endast några ansvarsfulla personer för att uppmärksamma olagliga verksamheter som pågår, och sedermera anmäla detta för att reglera ordningen genom vräkning, arrestering etc. Däremot är det sannolikt att beteendet i ett område enklare kan regleras utan behov av

myndighetsinblandning, när det finns tydliga, gemensamma normer för uppförande, samt ett stort antal invånare som kontrollerar att de följs (Informant 2, 2017).

Identitet

Bristande kunskap om den faktiska situationen i ett område leder till ryktesbildning och en obefogad rädsla för, samt stigmatisering av området, varpå andra grupper fortsatt undviker det (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 a:11; Informant 1, 2017). I enkätundersökningen framkommer det att 72,1 % av de svarande undviker att besöka eller vistas i en del av stadens områden (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 c). Stadsbyggnadsförvaltningen ser det som ett problem att invånare från andra delar av staden medvetet undviker dessa, eftersom avsaknaden av en blandad befolkning i sig tros öka otryggheten vilket diskuterades ovan i relation till Jacobs teori. Resultatet av enkätundersökningen visar att 53,3-56,9 % av de svarande undviker att vistas på Söder, Drottninghög och Dalhem. Därefter följer Planteringen och Högaborg som undviks av 31,5 % respektive 25,4 %. Resultaten för Eneborg, Fredriksdal och Närlunda ligger på mellan 10-18 %, medan endast två personer uppger att de undviker Ödåkra. Ingen uppger att de aktivt undviker Hasslarp eller Påarp, medan övriga delar av staden undviks av enstaka personer. De vanligaste anledningarna till varför de svarande undviker områdena påstås vara rädsla för kriminalitet, våld, rån, och invandrargång. Många menar även att områdena upplevs som otrygga på grund av att omgivningarna är ovårdade och nedskräpade. Bland förslagen på vad som kunde förbättra situationen från de svarande, var som tidigare nämnt ökad polisiär närvaro ett frekvent återkommande förslag (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 c). Polisen uppger att ökad polisiär närvaro i ett område är något som tidigare har rapporterats öka tryggheten. Dock menar polisen att när resurserna är så begränsade som de i nuläget är, eftersom fokus riktas mot Malmö, gränskontroller etc., måste vissa prioriteringar göras. I nuläget ses det därmed som viktigare att rikta resurser mot grövre organiserad brottslighet som gängverksamhet och vapenbrott, än att patrullera i staden för att öka tryggheten genom synlighet utan att nödvändigtvis reducera den faktiska brottsligheten (Informant 2, 2017).

Media bedöms även ha ett stort inflytande för identitetsskapande och ryktesspridning kring de utsatta områdena som farliga att vistas i. Skottlossningar, bilbränder och liknande händelser förstoras i lokaltidningar och bidrar till en stigmatisering av

områdena händelserna i större utsträckning sker i, samt medskapande av bilden av dessa som farliga att befinna sig kring (Informant 1, 2017). Enligt polisen sker de grövsta brotten, däribland vapenbrott, i stort sett enbart mellan olika gäng, varpå att risken att en vanlig medborgare skulle utsättas är nära obefintlig. Exempelvis skjutningar har oftast skett kvällstid i parker, på gator eller på innergårdar i bostadsområden som Högaborg, Söder, Fredriksdal, Planteringen och Drottninghög. De flesta andra brott som begås i kategorin brott mot person samt personrån är starkt koncentrerade till stadens centrum, och i något större utsträckning förekommande i de utvalda delområdena i jämförelse med andra stadsdelar (Informant 2, 2017). Eftersom dessa områden i regel har en större andel invånare med utländsk bakgrund liksom visades i tabell 2.1 (se s. 10), dras paralleller mellan denna grupp och kriminaliteten i områdena. Således uppstår en stigmatisering och generaliserad rädsla för både området och den grupp som är demografiskt dominerande (Ek och Nilsson i Ek, et al., 2014:25). Denna rädsla framkommer tydligt i enkätundersökningen där orsaken till otryggheten drygt 60 gånger uppges bero på ”invandrare”, ”invandrargäng”, och ”utländska/kriminella” (Stadsbyggnadsförvaltningen, 2017 c).

I enkätundersökningen uppger vidare tre fjärdedelar av de svarande att de faktiskt besökte områdena de annars försökte undvika endast några gånger per månad eller ännu mer sällan, och av dessa gjorde 20 % det aldrig. Detta tyder på invånare saknar en fullständig egenupplevd bild av den verkliga situationen i stadsdelarna, utan snarare bygger sin uppfattning på media eller liknande. Polisen bedömer detta som en bidragande faktor till den negativa utvecklingen av områdenas identitet (ibid.; Informant 2, 2017).

Sammanfattningsvis anses det som viktigt av både polisen och stadsbyggnadsförvaltningen att arbeta med de olika områdenas identiteter i Helsingborg, eftersom dessa kan skapas utan nödvändigtvis befogade orsaker (Informant 1, 2017; Informant 2, 2017). Exempelvis har det tidigare konstaterats att det inte har någon betydelse att risken att utsättas för brott oprovocerat är låg, eftersom otryggheten ändå tenderar öka.

Samverkan

Samverkan är en viktig del av trygghetsprojektet, som ska främja samarbete och dialog mellan kommunens förvaltningar, myndigheter, samt lokala aktörer och initiativ. Projektledaren har däribland i projektets inledningsfas arbetat med att samla alla former av trygghetsarbete som genomförts på olika myndigheter och förvaltningar, som en grund till den fortsatta samverkan.

Trygghetsprojektet samverkar med polisen i Helsingborg i en ny form av samarbete som har pågått i drygt ett år. Detta startades i januari 2015, och innebär ett utvidgat samarbete och ökad dialog mellan polisen, fastighetsbolag, de olika förvaltningarna, kommunalrådet och kommunpolitikerna. Samverkan sker bland annat genom fysiska möten, och daglig dialog vid behov eller incidenter.

Den nya strategin har på kort tid levererat goda resultat, och polisen har en mycket positiv inställning till samverkan mellan de olika aktörerna. Att samarbetet bidrar till informationsutbyte, och underlättar arbetet genom att generera en större effektivitet värderas högt av polisen. Ett exempel som togs upp var ett fall på Högaborg där hyresgäster uppmärksammade för polisen att narkotikaförsäljning skedde kring hyreshuset. Polisen väntade då med att ingripa, och bad istället hyresgästerna att observera mönster kring när det skedde, vem som var inblandad etc., varpå polisen vid nästa tillfälle kunde ingripa snabbt och välplanerat, och gripa individerna på bar gärning. Vidare tog polisen kontakt med hyresvärderna och fastighetsbolaget, som kunde konstatera att individerna bodde olovligt i andrahand varpå de vräktes, och tryggheten för andra boende i bostaden kunde återställas. Denna typ av systematiska, riktade insatser uppges vara betydligt mer effektivt än områdespatrullering, som kräver stora resurser utan att något brottsligt nödvändigtvis sker just då (Informant 2, 2017).

Samverkan rör även privata intressenter och föreningar, som i stor utsträckning har hört av sig till projektledaren och önskat stöd till att genomföra olika trygghetsskapande projekt. Däribland vill Ria, en förening som arbetar med socialt utsatta som hemlösa, plantera träd i ett område på Söder tillsammans med boende i området. Ungdomar från ungdomsföreningen Mötesplats Kalifornien har även föreslagit att anlägga en temporär scen i Furutorpsparken på Söder sommaren 2017, som med olika framträdanden och aktiviteter ska locka dit människor från hela

staden. Stadsbyggnadsförvaltningen stödjer initiativen genom att tillhandahålla information och i viss utsträckning material för att hjälpa de privata aktörerna att genomföra aktiviteten i fråga (Informant 1, 2017).

Diskussion

Diskussion av analys

Trygghet är en av de grundläggande förutsättningarna för att skapa en attraktiv och levande stad, vilket betonas i stadsbyggnadsförvaltningens handlingsplan. Om delar av staden upplevs som farlig eller otrygg, på grund av exempelvis stigmatiserade brottsbelastade områden, påverkar det stadens rykte överlag oavsett om detta stämmer överens med den faktiska situationen eller inte. I Helsingborgs fall är det tydligt hur trygghetsprojektets utvalda delområden har utpekats som otrygga på grund av kanske främst ryktesspridning och medias stigmatisering, men även viss brottslighet. Detta har skapat en rädsla och otrygghet som resulterar i att en del människor från andra delar av staden undviker att flytta till eller vistas i områdena. Detta exemplifierar hur otrygghet kan vara en bidragande faktor till en konkurrens mellan olika stadsområden uppstår, vilket i sig vidare påverkar bostadssegregation och den geografiska uppdelningen av olika samhällsgrupper. I ett längre steg reproducerar den i Helsingborgs fall även negativ ryktesbildning och bilden av områdena som präglar stadens invånare, delvis på grund av en minskad rörlighet mellan områdena men även till stor del på grund av medias framställning av stadsdelarna.

Det kanske största problemet är att otryggheten blir oundviklig för utsatta grupper som saknar möjligheten att välja var i staden de vill bo. Att trygghetsprojektet riktar sig till denna grupp genom att investera i att förhöja deras livskvalitet genom att skapa tryggare miljöer visar på framsteg mot en social hållbarhet i Helsingborg. Att den ekonomiska möjligheten att göra detta överhuvudtaget finns kan bero på den ekonomiska tillväxt som genererats genom det fokus som finns på att utveckla stadskärnan som lyfts av Listerborn. Det bör dock nämnas att det sannolikt ligger ett ekonomiskt intresse i att stärka stadens varumärke överlag genom att kunna marknadsföra den som trygg, säker och inkluderande.

Som tidigare nämnts har fysiska trygghetsskapande åtgärder gett upphov till goda resultat genom att göra det svårare att begå brott på en plats. Dock har det diskuterats att detta kan ske på bekostnad av ett annat område, eftersom det finns en risk är att kriminaliteten enbart förflyttas till ett annat område där det är enklare att begå brott. Stadens olika delar konkurrerar således även om fördelningen av trygghetsskapande och brottspreventiva resurser, vilket kan orsaka svårigheter kring att uppnå en social hållbarhet. Detta förutsatt att investeringar fortsatt koncentreras till attraktiva delar av staden, som redan resursstarka eller centrala delar, liksom tidigare nämnts lyfts av Listerborn (Listerborn, 2010:90f). Här spelar fastighetsförvaltare en viktig roll eftersom de förfogar över byggnaderna i sig, som i stor utsträckning påverkar tryggheten genom säkerhetsdörrar, passersystem och liknande.

Vem som förfogar över de offentliga rummen påverkar också uppdelningen av samhällets olika grupper. När privatisering av offentliga rum formar dessa efter specifika gruppers behov och efterfrågan kan det leda till exkludering av andra grupper liksom togs upp i teoriavsnittet. Exkludering ses ofta som något negativt, men möjligheten att bygga bort förutsättningar för vissa grupper att vistas i och ta över det offentliga rummet kan även ses som en möjlighet. En medveten design av miljön som bygger bort förutsättningar för brottslighet har exempelvis som framkom av Informant 2 visat sig ha en positiv inverkan på trygghetsupplevelsen. Att bygga bort förutsättningarna för kriminell verksamhet som narkotikaförsäljning att bedrivas på offentliga platser, liksom rapporterats på bland annat Drottninghög och Söder, bör istället ses som en fördel. Att kunna förhindra att särskilda grupper tar offentliga platser i förfogande och skapar en otrygghet som skrämmer bort andra är ett kraftfullt verktyg. Problemet med detta är dock att exempelvis gäng med unga män som upplevs som obehagliga inte nödvändigtvis behöver vara varken våldsamma eller brottsligt aktiva. Att driva bort dem från en offentlig plats blir därmed problematiskt då dessa egentligen har lika stor rätt att använda den som andra invånare. Situationen kan då istället vändas till att gängen känner att en samhällelig misstänksamhet riktas mot dem, varpå antisociala beteenden kan uppstå som följd. På ett liknande sätt kan ständig polisiär närvaro i ett stadsområde få invånare att ifrågasätta säkerheten där, varpå dessa istället väljer att undvika området.

Upprustningen av den offentliga miljön i trygghetsprojektets utvalda delområden som ska generera en större trygghet kan möjligen ur en långsiktigt perspektiv vidare komma att starta en gentrifieringsprocess, eller status- och värdehöjning av de utsatta stadsdelarna. Detta förutsatt att en större trygghet lockar fler till att vilja bosätta sig i områdena och att bostadspriserna stiger genom växande konkurrens om bostäder. Skulle så vara fallet är det möjligt att resurssvaga grupper endast förflyttas i takt med att bostadspriserna ökar. Sannolikheten att trygghetsprojektets åtgärder ensamma skulle medföra en så stor statushöjning av området att hyror och bostadspriser påverkas är dock tveksam och beror på i vilken omfattning upprustningen sker. Handlar det exempelvis endast om åtgärder som bättre belysning, beskärning av buskage eller anläggning av en lekplats bör dessa inte resultera en så betydande statushöjning att bostadspriserna påverkas, liksom framkom under intervjun med stadsbyggnadsförvaltningens representant. Dock kan det få en stor positiv inverkan på tryggheten hos redan boende i området. I kombination med större projekt, såsom tidigare nämndes för närvarande genomförs på Drottninghög eller Söder där man även arbetar med att utveckla funktionsblandade verksamheter, är en märkbar gentrifiering i områdena på längre sikt dock inte omöjlig. Att utveckla fler-funktionella, befolkade stadsområden kan dock bli problematiskt att implementera i mer homogena bostadsområden som ett flertal av de utvalda delområdena är, varpå andra trygghetsskapande satsningar på åtgärder som samhörighet och överblickbarhet kan uppfattas som mer lämpliga alternativ. Den funktionsuppdelade staden har fördelar som är svåra att konkurrera med ekonomiskt sett. Externa köpcentrum tömmer stadens gator på liv till följd av ekonomiskt fördelaktiga faktorer som större lokaler till lägre hyror, bättre parkeringsmöjligheter etc. I Helsingborg är exempelvis shoppingcentrumet Väla Centrum och det kringliggande handelsklustret något som lockar ut människor från innerstaden med fördelar som mer generösa öppettider, ett större utbud av butiker, gratis parkering etc., som redan utgör en stor konkurrensfaktor mot butikerna i Helsingborgs innerstad. Verksamheter som dominerar Helsingborgs stadskärna utgörs istället till stor del av restauranger och krogar som lockar många människor även under sena kvällar och helger, men som samtidigt bidrar till att en större mängd brott begås i området. Detta talar för att funktionsblandade stadsområden endast ger en trygghetsskapande effekt avseende särskilda verksamheter som kan vara ekonomisk lönsamma att bedriva även i mer centrala delar av staden, och inte riskerar utgöra en faktor för ökad brottslighet. Att skapa

livligare stadsmiljöer och mer befolkade platser i sig utgör på ett sätt en trygghet, men likväl en risk. Fickstöder och liknande är mer högfrekvent bland folksamlingar som på festivaler, centralstationer eller liknande. Den senare tidens utveckling av terrorbrott har vidare gjort befolkade platser till ett specifikt mål vilket orsakar en ny sorts otrygghet kring dessa, som tidigare nämnts togs upp i båda intervjuer.

Om det skulle gå att utveckla de utsatta delområdena till funktionsblandade områden, skulle detta möjligen minska behovet av att åka mellan olika stadsdelar och därmed rörligheten, förutsatt att de flesta verksamheter som täcker det vardagliga behovet redan skulle finnas i närområdet. Staden riskerar då gå miste om den utsuddning av gränser, och rörlighet mellan olika stadsdelar stadsbyggnadsförvaltningen vill uppmuntra till, samt de fördelar detta anses generera för områdenas identitet och trygghet. Detta är ett exempel på hur samhällsplanering går ut på att väga olika samhälleliga intressen mot varandra för att uppnå funktionella lösningar. Inom stadsgestaltning kan konflikter mellan intressen som trygghet, trivsamt, attraktivitet och funktionalitet kollidera. Ett exempel kan vara grönområden, som gör stadsmiljön mer trivsamt och estetiskt tilltalande, men samtidigt kan upplevas som otrygga under kvällar. På samma sätt kan gångtunnlar under större trafikerade vägar ha en viktig förenklande funktion för cyklister och fotgängare under dagen, men istället omvandlas till otrygga, skymda platser under kvällar och nätter. Att skapa platser som är trivsamma, trygga och samtidigt funktionella kan därför vara en stor utmaning. Särskilt när man arbetar med överblickbarhet och övervakning som ideal är balansen mellan tryggt och utsatt hårfin. Att invånare känner sig ständigt övervakade och kontrollerade, blir något som strider mot värden som integritet. På ett likande sätt kan tydliga fysiska gränssättningar utgöra en trygghet, men alternativt bidra till förakt eller fördomar mellan grupperna på de olika sidorna på grund av okunskap om den andre. Av denna anledning är det inte problemfritt att tillämpa metoder enligt exempelvis CPTED. Vidare måste man även ta hänsyn till och arbeta utifrån platsernas givna förutsättningar, vilket kan vara en utmaning i arbetet att utveckla rum för nya mötesplatser eller aktiviteter.

Metodreflektion

Kvalitativa intervjuer var det mest naturliga tillvägagångssättet för att kunna ta del av information kring trygghetsprojektet, polisens syn och samverkan, som var svårt att återfinna i annat material eller inhämta genom andra kvalitativa metoder. Exempelvis hade kvalitativ observation genererat en egen uppfattning om situationen i de utvalda delområdena, men däremot inte bidragit med information kring hur myndigheterna samverkar. En egenproducerad enkätundersökning hade på grund av tidsramen inte kunnat göras i samma omfattning som den som redan genomförts och tillhandahölls av stadsbyggnadsförvaltningen. Intervjuerna fick en mycket central betydelse för uppsatsen eftersom de genom insidesinformation har höjt kvaliteten på studien. Detta var avgörande för att kunna uppfylla uppsatsens syfte, besvara frågeställningarna samt bidra med en mer omfattande förståelse för det pågående trygghetsarbetet i Helsingborg.

Materialet som använts i studien har i övrigt kontrollerats och jämförts med vartannat och på så sätt genererar en större tillförlitlighet i studien. Exempelvis har egna statistiska jämförelser gjorts för att kontrollera otrygghetens omfattning samt om svaren stadsbyggnadsförvaltningens enkät kunde bedömas som rimlig. Attityden hos stadsbyggnadsförvaltningen och polisen kring samverkan har dock varit svårare att kontrollera, eftersom det inte finns annat material som kan jämföras med informanternas uttalanden. Eftersom båda informanter visade sig vara mycket positivt inställda till samverkan upplevs uppsatsen sakna en kritisk syn på samarbetet. Inkludering av ytterligare en intervju med en aktör som ser mer kritiskt på samarbetet hade av denna anledning varit berikande för uppsatsen, genom att få ännu ett alternativt perspektiv på samarbetet. Hypotesen var inledningsvis att polisen som arbetar ute på fält skulle bidra med ett mer kritiskt synsätt på stadsbyggnadsförvaltningens åtgärder, men detta visade sig sedermera inte vara fallet.

Det är möjligt att de två informanterna som nyckelpersoner i trygghetsprojektet präglas av en partiskhet för detta, vilket kan ha påverkat resultaten av intervjuerna. En polis som inte själv för dialog med trygghetsprojektet kan exempelvis möjligen ha en alternativ syn på samarbetet. Att intervjua en annan informant från polisen hade dock förmodligen inte kunnat bidra med så detaljerad information kring hur samverkan bedrivs som informant 2 gjorde, vilket på ett annat sätt berikade uppsatsen.

Ett hinder som uppstod under arbetets gång var en viss svårighet att komma i kontakt med informanten från polisen. Detta är en nackdel med intervjuer för studier som kräver kontakt med specifika nyckelpersoner för att ta del av deras erfarenheter. Om intervjun inte hade kunnat genomföras med specifikt denna informant hade detta påverkat uppsatsen drastiskt. Samma sak gäller för informanten från stadsbyggnadsförvaltningen, som inte heller hade kunnat ersättas av någon annan med samma erfarenhet och inblick i projektet och samarbetet i fråga.

Genom att använda semistrukturerade intervjuer gavs informanterna en chans att tala fritt om ämnet, varpå risken för att frågornas utformning skulle vara ledande för svaren reducerades. När det framkom att informanterna enbart såg positivt på samarbetet, ställdes frågan om eventuella intressekonflikter har uppstått under projektets gång. Detta gjordes i ett försök att se mer kritiskt på samarbetet som bedrivs och finna eventuell problematik med detta. Svaret från båda informanterna var dock fortsatt nej, bortsett från exempelvis faktumet att fastighetsförvaltare kan ha andra ekonomiska intressen som privilegieras framför tryggheten hos de boende.

Sammanfattningsvis har kvalitativa intervjuer som vald metod fungerat väl och varit avgörande för att kunna besvara uppsatsens frågeställningar, och således uppfylla dess syfte.

Slutsatser

Uppsatsens syfte var att undersöka hur stadsbyggnadsförvaltningen genom trygghetsprojektet arbetar för att öka upplevelsen av trygghet i Helsingborg, samt undersöka hur polisen i Helsingborg ser på projektet. Vidare syftade uppsatsen till att belysa hur olika aktörer samverkar för att projektet skall få större genomslagskraft, samt diskutera vilka effekter trygghetsprojektet kan tänkas få. Detta avsnitt ämnar anknyta till syftet och besvara frågeställningarna, varav den första lyder:

På vilket sätt syftar stadsutvecklingsprojektet "Trygga platser" till att leda till en ökad trygghet i Helsingborgs stad?

I Helsingborg syftar trygghetsprojektet till att identifiera bakomliggande orsaker till otrygghet genom demografiska statistiska analyser och medborgardialog, för att därefter utvärdera vad som saknas i olika stadsområden utefter de sju faktorer som

listats som avgörande för en upplevd trygghet: *Omhändertagna miljöer, befolkade stråk och platser, överblickbarhet, säkerhetsåtgärder, belysning, samhörighet och identitet*. Faktorerna har för övrigt en stark förankring i den tidigare presenterade teoribildningen som påvisar faktorernas legitimitet som trygghetsskapande. Baserat på det insamlade materialet bedömer stadsbyggnadsförvaltningen därefter vilka åtgärder som är mest lämpliga för området i fråga. En del av dessa testas temporärt och småskaligt för att hitta den mest funktionella lösningen, och skalas därefter eventuellt upp om åtgärden skulle visa sig vara framgångsrik på flera olika ställen. Detta är en innovativ metod som möjligen kan ge ännu bättre resultat än mer traditionella och redan beprövade trygghetsskapande och brottspreventiva planeringsåtgärder. Möjligheten att enbart bygga bort brottslighet och otrygghet ses som begränsad, men platsspecifika åtgärder skapar dock förutsättningar för invånare att kunna förebygga brott och generera en större trygghet genom social kontroll. Detta förutsätter dock att invånare tar sitt samhällliga ansvar för både omgivningen om människorna i den. Särskilt faktorerna samhörighet och identitet belyser vikten av sociala projekt för att öka tryggheten, i Helsingborgs fall genom försök att överbygga olika typer av gränser och uppdelningar av olika samhällsgrupper. Utöver detta har även samverkan med andra myndigheter och medborgare en central betydelse inom projektet, vilket leder oss in på den andra frågeställningen:

Hur ser polisen i Helsingborg på projektets trygghetsskapande åtgärder?

Trygghetsprojektets handlingsplan stöds av polisen, som menar att de åtgärder som förespråkas av stadsbyggnadsförvaltningen tidigare har gett framgångsrika resultat. Vidare förespråkar myndigheten blandad bebyggelse som en långsiktig lösning, och menar att detta är något stadsbyggnadsförvaltningen bör fortsätta arbeta med att skapa förutsättningar för. I övrigt ser polisen mycket positivt på trygghetsprojektet och särskilt på det nya samarbetet med kommunen. Samverkan och dialog bidrar till att myndigheter och förvaltningar kan avlasta varandra i ett samlat, gemensamt trygghetsarbete, vilket välkomnas av polisen. Genom att samordna berörda aktörer och samla deras skilda tidigare trygghetsarbete har stadsbyggnadsförvaltningen skapat förutsättningar för informationsutbyte samt en ökad effektivitet, däribland en möjlighet för polisen att koncentrera sina resurser till rätt plats vid rätt tillfälle. Samverkan inom trygghetsprojektet sker dock även med andra aktörer än polisen, och tas upp i den tredje frågeställningen:

Hur ser samarbetet mellan olika aktörer ut gällande det trygghetsskapande arbetet?

Trygghet är ett multifaktoriellt fenomen som grundar sig på flera bakomliggande orsaker, och är därför angeläget för flera berörda myndigheter att arbeta med och samverka kring. Trygghetsprojektet uppmuntrar därför till en samverkan mellan stadsbyggnadsförvaltningen och andra aktörer som de övriga kommunala förvaltningarna, polisen, räddningstjänsten, fastighetsförvaltare, föreningar och medborgare, vilket sker genom dialog och stöd. Det institutionella samarbetet utgör en möjlighet att kartlägga specifika lokala problem, för att i dialog komma fram till hur dessa skall angripas på ett sätt som gynnar och underlättar för samtliga inblandade aktörer och medborgare. Samarbetet motverkar även inlåsnings effekter genom att alla otrygga komponenter i ett område kan nås, oavsett om det handlar om offentliga parker, privatägda trappuppgångar och innergårdar, kommunalt förvaltade skolområden eller liknande. Samverkan över myndighetsgränser kan dock även leda till att intressekonflikter uppstår, liksom att invånare efterfrågar en ökad polisiär närvaro, samtidigt som andra prioriteringar måste efterföljas av myndigheten. Samverkan syftar även till att skapa aktiviteter som uppmuntrar till interaktion och besök mellan olika stadsdelar, specifikt de som utpekats som otrygga för att förbättra deras identiteter, samt att stärka sammanhållningen hos boende inom dessa områden för att skapa samhörighet. Ett exempel är hur lokala föreningar har kontaktat stadsbyggnadsförvaltningen i syfte att få stöd att arrangera olika aktiviteter, som sedermera har genomförts, eller kommer genomföras. Detta samt medborgardialogen som förs genom trygghetsvandringar ger invånare en chans att vara delaktiga i utvecklingen av dels staden i helhet, men även deras egna bostadsområden vilket ska skapa en större grannskapskänsla och vilja att omhänderta och skydda området från oönskade händelser eller andra hot. Detta ses som en viktig förutsättning för trygghet specifikt inom Defensible Space-teorin, liksom framlades i uppsatsens teoriavsnitt.

Efter att ha beskrivit, redogjort för samt diskuterat den rådande situationen i Helsingborg sett till otrygghet och brottslighet, tidigare forskning inom ämnet samt stadsbyggnadsförvaltningens trygghetsprojekt, är det möjligt att dra vissa slutsatser som besvarar den sista frågeställningen:

Vilka effekter kan projektet tänkas ge?

Då projektet för närvarande är i en utvecklingsfas är det svårt att med säkerhet säga vilka effekter det kommer ge. Av det empiriska materialet att döma är förhoppningen att projektet ska generera en trygghet i de resurssvaga stadsområdena som matchar den upplevda trygghetsgraden i resterande delar av staden, och på så sätt leda till en mer socialt hållbar stad. De teorier som åtgärderna kan relateras till har emellertid kritiserats, varpå en del åtgärder möjligen kommer vara mindre lyckade på vissa platser än andra. Icke-permanenta, temporära projekt som utvärderas efter hand minimerar risken för detta, men de fysiska åtgärdernas genomslagskraft hänger till stor del på socialt engagemang och ansvarstagande, liksom kritiker av Defensible Space-teorin menar. Att skapa en god grannsämja blir vidare möjligen en större utmaning i en del områden som exempelvis Drottninghög, där olika sociala grupper krockar och bidrar till en rädsla för att umgås. Förutsatt att åtgärderna lyckas få stadsmiljön att upplevas som tryggare och därmed mer attraktiv även i utsatta stadsdelar, kan projektet på längre sikt möjligen för övrigt generera en status- och värdehöjning i dessa. Om trygghet är en väsentlig anledning för invånare från andra delar av staden att vilja flytta till dessa, kan konkurrensen om och därmed priserna på bostäder stiga. Förmodligen krävs det dock fler komponenter för att detta ska ske, så som fler nyproducerade lägenheter, ett mer utbrett lokalt näringslivsutbud, eller attraktiva omgivningar. En eventuell statushöjning av områdena kan i övrigt resultera i att ekonomiskt begränsade grupper på sikt tvingas flytta, alternativt att otryggheten förflyttas till andra områden.

Med detta sagt är förhoppningen att uppsatsen lyckats väcka ett intresse till fortsatta studier inom ämnet, som mer ingående undersöker hur även andra aktörer arbetar med, eller kan ta liknande initiativ som Helsingborgs kommun. Att undersöka hur olika aktörer samverkar kring innovativa trygghetsskapande och brottspreventiva åtgärder, samt samla och sprida denna kunskap och information, är ett viktigt steg framåt i utvecklingen av ett samhälle där ett grundläggande behov och en rättighet för alla invånare kan tillgodoses; Att kunna känna sig trygg i sin vardag.

Referenser

Källförteckning

Birgersson, Tommy., Landén Elisabeth., Håkansson, Per-Arne., Tallhange Lönn, Iréne., Lindén, Sofia., Lindgren, Pia. (1998) *Brott, bebyggelse och planering*. Boverket. 1 uppl. KalmarSundTryck. <http://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/1998/brott-bebyggelse-och-planering/> (Hämtad: 2017-03-28).

Command, Carl., Hambrook, Emelie., Wallin, Sanna., Westerberg, Sara., Irlander Strid, Åsa., Hvitfeldt, Thomas. (2017) *Nationella trygghetsundersökningen 2016 – om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Brottsförebyggande Rådet. Rapport 2017:1. Lenanders Grafiska AB. <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2017-01-10-nationella-trygghetsundersokningen-2016.html> (Hämtad: 2017-03-07).

Cozens, Paul Michael., Saville, Gregory., och Hillier, David. (2005) Crime Prevention Through Environmental Design (CPTED): A Review and Modern Bibliography. *Journal of Property Management*. Vol. 23, nr. 5, s. 328-356. <https://espace.curtin.edu.au/handle/20.500.11937/19408> (Hämtad: 2017-05-06).

Denscombe, Martyn. (2009) *Forskningshandboken, för småskaliga projekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Dujmovic, Robert. (2017) Nytt bottenrekord för polisens trygghetsmätning. *Helsingborgs Dagblad*, 2017-02-03. www.hd.se/2017-02-03/nytt-bottenrekord-for-polisens-trygghetsmatning (Hämtad: 2017-05-02).

Ek, Rickard., Gerell, Manne., Guldåker, Nicklas., Hallin, Per-Olof., Herbert, Mikaela., Nieminen Kristofer, Tuija., Nilsson, Annika., Tykesson, Mona. (2014) *Att laga revor i samhällsväven - om social utsatthet och sociala risker i den postindustriella staden*. Malmö Högskola, Institutionen för urbana studier, 18.

Eriksson, Katarina. (2009) *Otrygghet och segregation – Bostadsområdets betydelse för allmänhetens otrygghet och oro för brott*. Brottsförebyggande rådet. Rapport 2008:16. Edita Norstedts Västerås. <https://www.bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2009-02-05-otrygghet-och-segregation.html> (Hämtad: 2017-05-17).

Harvey, David. (2008) *The Right to the City*. New Left Review. Nr 53 september-oktober. s. 23–40. <https://newleftreview.org/II/53/david-harvey-the-right-to-the-city> (Hämtad: 2017-05-04).

Helsingborgs stads statistikdatabas (2015) *Medelåldern den 31 dec efter årtal och delområde*. https://statistik.helsingborg.se/PXWeb/pxweb/sv/helsingborg/helsingborg__Befolkning/BE06.px/table/tableViewLayout1/?rxid=7d68df09-e382-47f8-aebb-62cea6ee6812 (Hämtad: 2017-05-19.)

Helsingborgs statistikdatabas (2016 a) *Folkmängden den 31 dec efter årtal, delområde, kön och ålder*. https://statistik.helsingborg.se/PXWeb/pxweb/sv/helsingborg/helsingborg__Befolkning/BE02.px/table/tableViewLayout1/?rxid=7d68df09-e382-47f8-aebb-62cea6ee6812 (Hämtad: 2017-05-17).

Informant 1, projektledare Stadsbyggnadsförvaltningen. (2017) Järnvägsgränd 22, 252 25 Helsingborg. Intervju den 21 april.

Informant 2, Kommunpolis. (2017) Helsingborg. Telefonintervju den 9 maj.

Jacobs, Jane. (2004) *Den amerikanska storstadens liv och förfall*. Daidalos AB, Göteborg. Översättning: Charlotte Hjukström. Originaltitel: *The Death and Life of Great American cities* (1961).

Listerborn, Carina. (2010) Våld i staden – vardagsrasism och maktutövning i offentliga rum. I Graninger, Göran och Knuthammar, Christer (red.) *Makten över rummet – Tankar om den hållbara staden*. Stiftelsen Vadstena Forum, för samhällsbyggande. Linköping University Interdisciplinary Studies Nr. 13. s. 89-106. <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:369824/FULLTEXT01.pdf> (Hämtad: 2017-05-17)

Lund Hansen, Anders. (2006) *Space wars and the new urban imperialism*. Department of Social and Economic Geography, Lund University. <https://lup.lub.lu.se/search/ws/files/4771213/1048387.pdf> (Hämtad: 2017-05-04.)

Newman, Oscar (1996). *Creating Defensible Space*. Center for Urban Policy Research Rutgers University. U.S. Department of Housing and Urban Development Office of Policy Development and Research. <https://www.huduser.gov/publications/pdf/def.pdf> (Hämtad: 2017-05-04).

Polisen i Nordvästra Skåne (2016) *trygghetsmätning*. (Ej tillgänglig på webben, måste begäras ut).

Shelden, Randall G. (u.å.) *"Assessing Broken Windows": A Brief Critique*. Center on Juvenile and criminal justice. San Fransisco. <http://www.cjcj.org/uploads/cjcj/documents/broken.pdf> (Hämtad: 2017-05-17).

Stadsbyggnadsförvaltningen (2017 a) *Handlingsplan för trygghet i stadsmiljön – Helsingborgs stad 2018-2023*. Malmö 2017 Copyright: Helsingborgs stad 2017. http://helsingborg.se/wp-content/uploads/2016/06/handlingsplan_for_trygghet_i_stadsmiljon_antagen_170323_2_sbf.pdf (Hämtad: 2017-03-28).

Stadsbyggnadsförvaltningen (2017 b) *Bilaga 1, Nulägesbeskrivning, Handlingsplan för trygghet i stadsmiljön – Helsingborgs stad 2018-2023*. Malmö 2017, Copyright: Helsingborgs stad 2017. http://helsingborg.se/wp-content/uploads/2016/06/bilaga_1_handlingsplan_for_trygghet_nulagesbeskrivning_2016_sbf.pdf (Hämtad: 2017-04-19).

Stadsbyggnadsförvaltningen (2017 c) Trygghetsprojektets enkätundersökning. Helsingborgs stad. (Ej tillgänglig på webben, måste begäras ut)

Stadsledningsförvaltningen (2015) *Stadens måluppfyllelse 2015*. Helsingborgs stad. http://www.helsingborg.se/wpcontent/uploads/2016/04/stadens_maluppfyllelse_2015.pdf (Hämtad: 2017-05-02).

Sundling, Janne., Halth, Gustav. (2016) *Segregationen ökar i 209 kommuner*. Dagens samhälle. 2016-05-12. <http://www.dagenssamhalle.se/nyhet/segregationen-oekar-i-209-kommuner-24868> (Hämtad: 2017-05-02).

Wilson, J.Q., Kelling, G.L. (1982) *Broken Windows: The police and neighborhood safety*. The Atlantic Online, mars 1982. <http://www.lantm.lth.se/fileadmin/fastighetsvetenskap/utbildning/Fastighetsvaerderingssystem/BrokenWindowTheory.pdf> (Hämtad: 2017-04-13).

Tabell- och figurförteckning

Figur 2.1, Brottutveckling i kategorin brott mot person, år 2010-2016. Baserad på Brottförebyggande rådet (2010-2016) Tabeller, slutlig statistik, Anmälda brott i kommunerna, Tabell 120, 06 Region syd/Tabell 120, 12 Skåne län. <https://www.bra.se/brott-och-statistik/kriminalstatistik/anmalda-brott.html> (Hämtad: 2017-05-02).

Figur 3.1, Trygghetsprojektets fokusområden. Stadsbyggnadsförvaltningen, Baserad på Stadsbyggnadsförvaltningen (2016) *Bilaga 1, Nulägesbeskrivning, Handlingsplan för trygghet i stadsmiljön – Helsingborgs stad 2018-2023*. Malmö 2017, Copyright: Helsingborgs stad 2017. <http://helsingborg.se/wp->

content/uploads/2016/06/bilaga_1_handlingsplan_for_trygghet_nulagesbeskrivning_2016_sbf.pdf (Hämtad: 2017-04-19).

Figur 3.2, Upplevd otrygghet i Helsingborg efter andel. Baserad på Stadsbyggnadsförvaltningen (2016) Helsingborgs stad. Trygghetsprojektets enkätundersökning (Ej tillgänglig på webben, måste begäras ut). Kartkälla: Institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi, Lunds universitet. Helsingborgs stad.

Tabell 2.1, Områdesbeskrivning efter demografiska variabler. Baserad på Helsingborgs stads statistikdatabas (2016 b) Områdesbeskrivning år 2016 efter delområde och variabler. http://statistik.helsingborg.se/PXWeb/pxweb/sv/helsingborg/helsingborg__Omradesbeskrivning/OM2007.px/table/tableViewLayout1/?rxid=7d68df09-e382-47f8-aebb-62cea6ee6812 (Hämtad: 2017-04-04).

Bilagor

Bilaga 1, Intervjufrågor stadsbyggnadsförvaltningen

1. Varför väljer man att lansera trygghetsprojektet just nu?
2. Ert underlag bygger delvis på trygghetsvandringar och en enkätundersökning, vem har varit mest delaktig i dessa?
3. Vad verkar den största orsaken till otryggheten vara baserat på ert material?
4. Finns det fysiska likheter mellan områdena som upplevs som otrygga?
5. Vilka strategier och metoder kommer ni använda er utav i projektet för att skapa en större trygghet i Helsingborg? Finns det innovativa strategier att testa?
6. Tror ni att åtgärderna kan komma att resultera i gentrifiering och en påtaglig värdehöjning av området?
7. Hur arbetar ni för att skapa gemensamma offentliga rum som inte tas i anspråk av en specifik grupp?
8. Stämmer den faktiska situationen överens med medias framställning av platserna? Vilken roll spelar media?
9. Har man stött på någon typ av intressekonflikt eller problem under projektets gång?
10. I projektet verkar ni fokusera på trygghet inom stadsområden, arbetar man även med områdesöverskridande åtgärder?
11. På vilket sätt spelar samverkan en viktig roll i projektet?
12. Bedriver ni någon form utav samarbete med exempelvis polisiära myndigheter för en ökad trygghet? Vilken är deras roll?

Bilaga 2, Intervjufrågor polismyndigheten

1. Berätta generellt om utvecklingen avseende brott och otrygghet i Helsingborg.
2. Finns det en trygghetsmätning specifikt för Helsingborg?
3. Var sker det flest brott i Helsingborg?
4. Vilken är er roll i samarbetet med stadsbyggnadsförvaltningens trygghetsprojekt?
5. Finns det någon typ av intressekonflikt som kan uppstå vid denna typ av samarbete?
6. Vad tror ni att man behöver ta hänsyn till inom samhällsplanering när det gäller att skapa tryggare platser? Har fysiska åtgärder tidigare visat sig ha en effekt?
7. Upplever ni att media spelar en viktig roll i frågan om otrygghet?
8. Kan ni identifiera typiska drag för högt brottsbelastade platser?
9. Vem blir i störst utsträckning utsatt för personbrott?
10. Ökad polisiär närvaro i fokusområdena som stadsbyggnadsförvaltningen inriktar sig på efterfrågas i stor utsträckning bland boende där, finns det alternativa sätt man kan arbeta på när resurserna är så begränsade?
11. Kan det uppstå problem med att ha en ökad polisiär närvaro i utsatta områden?